

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Yhteisöpedagogi lumiturvallisuusosaamisen
kentällä**

Mari Syväjärvi

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mari Syväjärvi	Sivumäärä 40 ja 19 liitesivua
Työn nimi Yhteisöpedagogi lumiturvallisuusosaamisen kentällä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Regina Pesonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Lumiturvallisuuskoulutuksen kehittäminen ja lumivyörytiedon tuottaminen-hanke, Humanistinen ammattikorkeakoulu	
Tiivistelmä Opinnäytetyön tilaajana on Humanistisen ammattikorkeakoulun keväällä 2015 alkanut Lumiturvallisuuskoulutuksen kehittäminen ja lumivyörytiedon tuottaminen-hanke. Hankkeen tarkoituksena on kehittää Suomeen yhtenäinen lumiturvallisuuskoulutuksen malli, sekä tuottaa tietoa lumivyöryistä suomeksi. Opinnäytetyöllä oli kaksi tavoitetta. Ensimmäinen tavoite oli selvittää kartoituskyselyn avulla hankkeen toiminnalle tarpeellinen tieto yhteistyökumppaneilta. Kartoituskyselyn tarkoitus oli tuottaa hankkeelle tietoa organisaatioiden lumiturvallisuusasioista, eli siitä missä tehtävissä organisaatioissa lumiturvallisuusosaaminen tulee esiin, ja mihin lumiturvallisuuden osa-alueisiin organisaatiot tarvitsevat kehittämistä. Kartoituskyselystä saatua tietoa hyödynnetään hankkeen koulutus- ja materiaalipakettien suunnittelussa. Samalla kyselyn tulokset todentavat hankkeen tarpeen ja sen, että hanke on oikealla linjalla toiminnassaan. Opinnäytetyön toinen tavoite on lumiturvallisuusosaamisen ja hanketyöskentelyn yhdistäminen nuorisotyön kenttään ja yhteisöpedagogin ammattiin. Opinnäytetyössä tuodaan esiin yhteisöpedagogin taitoa ja osaamista jota tässä hankkeessa tarvittiin, sekä yhteisöpedagogin valmiuksia hanketyöskentelyyn yleisesti. Yhdistävinä elementteinä tämän hankkeen ja yhteisöpedagogin koulutuksen välillä olivat muun muassa seikkailukasvatus, erityisesti siihen sisältyvä turvallisuusajattelu. Lisäksi aiheeseen syvennyttiin opiskelijan näkökulmasta, jossa pohdittiin opiskelijan henkilökohtaisten taitojen merkittävyyttä suhteessa yhteisöpedagogin ammattiin. Opinnäytetyössä käytettiin sekä kvalitatiivista että narratiivista menetelmää. Narratiivista menetelmää hyödynnettiin osiossa jossa pohdittiin opiskelijan taitoja, ja kvalitatiivista menetelmää käytettiin opinnäytetyön muissa osissa. Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään hankkeessa, ja se toimii katsauksena yhteisöpedagogiopiskelijan taitoihin työskennellä kehittämisprojekteissa uusien aiheiden parissa.	
Asiasanat lumivyöryt, yhteisöpedagogit, nuorisotyö, turvallisuus, projektityö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Mari Syväjärvi	Number of Pages 40 and 19 attachments
Title Community educator in the field of snow safety	
Supervisor(s) Regina Pesonen	
Subscriber and/or Mentor Avalanche safety education and avalanche knowledge development project, Humak University of Applied sciences	
Abstract The subscriber of this work was Avalanche safety education and avalanche knowledge development project from Humak University of Applied sciences. The project has started on spring 2015. The objective of this project is to develop solid avalanche education model in Finland and to generate information about avalanches in Finnish. This thesis had two objectives. First objective was to research the information from the cooperation partners needed for the projects operation. It was done by a web-based questionnaire. The aim of the questionnaire was to generate information about organizations' snow safety facts, in other words information about in which areas snow safety emerges and in which areas of snow safety development is needed. The information from the questionnaire was utilized in the planning of projects curriculums and educational materials. Questionnaires results are also used to prove the need of this project. Second aim of this thesis is to connect snow safety and project working skills to the field of youth work and community educators profession. In this thesis community educators skills and capability of working in this project and in projects generally are brought up. As connecting elements between this project and community educators education are for example adventure education, especially safety thinking. The theme is also approached from the view of a student, in which students personal skills are considered according to community educators profession and this project. This thesis was done by using both quantitative and narrative methods. Narrative method was used in the part where students point of view is brought up and quantitative method was used in other parts of this thesis. The results of this thesis are utilized in the project and it works as an overview to community educators studies and skills when it comes to working in development projects with new subjects.	
Keywords avalanches, community educators, youth work, safety and security, project work	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	6
2 HANKKEEN ESITTELY	6
3 YHTEISÖPEDAGOGI LUMITURVALLISUUSOSAAMISEN KENTÄLLÄ	8
3.1 Yhteisöpedagogin koulutus	9
3.2 Yhteisöpedagogi vieraalla kentällä	12
3.3 Seikkailukasvatus	14
3.4 Minä yhteisöpedagogina	21
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	24
4.1 Kartoituskyselyn vaiheet käytännössä	26
4.2 Kartoituskyselyn tulokset	28
4.3 Kartoituskyselyn hyödyt hankkeelle	34
4.4 Tutkimuksen eettisyys	35
5 LOPUKSI	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Lumiturvallisuus terminä ymmärretään Suomessa ja kansainvälisesti riskien hallintana. Riskien hallintaan sisältyy ennakoivia toimenpiteitä, lumivyöryyn joutumisen riskin minimointia sekä toimenpiteitä, mikäli lumivyöryonnettomuus on jo tapahtunut (Muitari 2015a). Ruotsalainen Fjällsäkerhetsrådet (suom. tunturiturvallisuusneuvosto) määrittelee, että lumivyöryturvallisuus on paljolti sitä, miten me ajattelemme. Miten me käsittelemme tietoa, minkälaisia päätöksiä teemme ja minkälaisia riskejä otamme (Fällsäkerhetsrådet 2015). Suomessa lumiturvallisuusosaaminen ja lumivyörytietous eivät ole kehittyneet merkitsemättömässä maastossa liikkumisen lisääntymisen myötä. Lumivyöryt eivät ole Suomessa vielä kovin yleisiä, mutta ilmastonmuutoksen myötä lumivyöryriskien lisääntyminen on odotettavissa.

Asianmukainen ja ajantasainen koulutus lisää matkailun turvallisuutta, sekä työssään lumiturvallisuustaitoja tarvitsevien henkilöiden työturvallisuutta. Harrastajaryhmistä erityisesti vapaalaskijoita ja rinteiden ulkopuolella laskettelevia henkilöitä pidetään ryhmänä, jonka lumiturvallisuusosaamista tulisi lisätä. Alan toimijat ovat alkaneet heräämään siihen, että lumiturvallisuusosaaminen ei ole riittävällä tasolla.

Opinnäytetyössä perehdytään kahteen aihealueeseen. Yksi aihealue käsittelee lumiturvallisuushanketta ja lumiturvallisuusosaamisen kehittämistä Suomessa. Toinen aihealue koskettaa yhteisöpedagogin valmiuksia toimia lumiturvallisuusosaamisen kentällä, sekä hanketyössä yleisesti. Hanketta lähestytään seikkailukasvatuksen ja yhteisöpedagogiopiskelijan projektityötaitojen näkökulmasta. Työssä avataan seikkailukasvatuksen historiaa ja käytänteitä, ja tuodaan esiin yhdistäviä tekijöitä seikkailukasvatuksen ja lumiturvallisuustoiminnan välillä.

Opinnäytetyön kartoituskysely tehtiin kvalitatiivisin menetelmin. Kartoituksen tarkoituksena oli tuottaa lumiturvallisuushankkeelle tietoa alalla toimivien organisaatioiden kehittämistarpeista, ja saatua tietoa on hyödynnetty hankkeen koulutus- ja materiaali-pakettien suunnittelussa. Narratiivista menetelmää on käytetty osiossa missä pohditaan yhteisöpedagogin roolia hankkeissa ja opiskelijan henkilökohtaisia taitoja.

Opinnäytetyön hyötyjä ovat hankkeelle tuotettu tieto sekä yhteisöpedagogien monipuolisten taitojen esille tuominen. Opinnäytetyö perustelee hankkeen tarpeellisuutta sekä yhteyttä nuorisotyön kentälle.

2 HANKKEEN ESITTELY

Lumiturvallisuuskoulutuksen kehittäminen ja lumivyörytiedon tuottaminen-hanke on Humanistisen ammattikorkeakoulun koordinoima. Projektipäällikkönä hankkeessa toimii seikkailukasvatuksen lehtori ja lumiturvallisuuskouluttaja Eeva Mäkelä, ja kouluttajina niin ikään seikkailukasvatuksen lehtorit, lumiturvallisuusasiantuntijat Kai Lehtonen ja Jussi Muittari. Hankkeen tavoitteena on kansainvälisestäkin vertailukelpoisen lumiturvallisuuskoulutuksen kehittäminen ja lumiturvallisuusosaamisen parantaminen. Lisäksi hankkeessa tuotetaan tietoa lumivyöryistä, suomenkielistä koulutusmateriaalia ja halutaan vakiinnuttaa lumiturvallisuuskoulutus Suomeen. Hankkeen avulla suomalainen lumiturvallisuusosaaminen nostetaan kansainväliselle tasolle, ja hanke osallistuukin kansainväliseen lumiturvallisuuskonferenssiin International Snow Science Workshop:iin vuonna 2016. (Hankehakemus 2015) Lumiturvallisuutta aiheena on sivuttu muutamissa hankkeissa Lapin alueella, mutta varsinaiseen lumiturvallisuuskouluttamiseen ei ole aikaisemmin syvennytty.

Tarve hankkeelle on noussut suoraan alan toimijoilta. Suomessa lumivyörykoulutusta järjestää muutama taho, mutta koulutukset eivät ole standardoituja eikä sisällölle ole luotu yhtenäistä linjaa. Vapaaalasku ja tuntureiden takamaastoissa, merkitsemättömillä reiteillä liikkuminen ovat lisääntymään päin, joten turvallisen liikkumisen takaamiseksi ja onnettomuuksien estämiseksi olisi tärkeää saada luotua kattava koulutuspaketti jolla osaamista lisätään. Erityisesti Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan matkailussa tarve lumivyöryosaamiselle on noussut esiin. Turvallisuus lisää toiminnan laatua, ja näin ollen edistää suomalaisen matkailualan mainetta maailmalla. Kouluttamalla lumiturvallisuuteen vähennetään onnettomuusriskiä niin Suomessa kuin ulkomailla. Ulkomaille laskemaan suuntaavia harrastajia on Suomessa paljon. Esimerkiksi va-

paalaskijat ja moottorikelkkailijat liikkuvat maastossa paljon omatoimisesti, jolloin lumivyöryosaaminen on merkittävässä roolissa.

Hankkeen kohderyhmänä ovat organisaatiot ja yhdistykset joiden toimintaa lumiturvallisuusasiat koskevat, sekä ulkoilmalajien harrastajat. Hankkeen yhteistyökumppaneina on hiihtokeskuksia, opas- ja koulutuspalveluja tarjoavia yrityksiä, yhdistyksiä, julkisen sektorin toimijoita, oppilaitoksia sekä välineiden maahantuoja. Välillisesti hankkeesta hyötyvät harrastajat ja organisaatioiden asiakkaat sekä koko pohjoisen elinkeinoelämä. Turvallisuus työympäristössä lisää myös työntekijöiden hyvinvointia. Lisäksi hankkeesta hyötyvät paikalliset toimijat, esimerkiksi hankkeen koulutuspäivien yhteydessä jolloin hyödynnetään paikallisten tarjoamia palveluita. Yhteistyökumppaneiden monipuolisuus on koettu eduksi; toimijoiden erilaiset osaamisalueet ja tarpeet haastavat hankkeen luomaan yhtenäisiä toimintamalleja, jotka sopivat lumiturvallisuuden parissa työskenteleville organisaatioille toiminnan laajuudesta tai erikoistumisalueesta huolimatta. (Hankehakemus 2015, 2-9.)

Hanke on kestoltaan kolmevuotinen. Ensimmäinen vuosi käytetään pohjatyön tekemiseen. Kartoitetaan jo olemassa olevat toimintamallit ja toimijat, hankitaan yhteistyökumppanit ja selvitetään koulutuksen tarve esiselvityskyselyllä. Ensimmäisen vuoden aikana luodaan myöskin verkostoja ja kontakteja tulevia koulutuksia ja seminaareja varten. Lisäksi ensimmäisen vuoden aikana hankitaan tarvittavat varusteet kouluttamiseen, kuten vyörypelastusvälineet. Toisen vuoden aikana toteutetaan ensimmäiset pilottikoulutukset jotka rakennetaan esiselvityksen perusteella. Kurssit ovat perustason kursseja jotka on suunnattu ammatissaan taitoja tarvitseville ja harrastajaryhmille. Hankkeen kolmantena eli viimeisenä vuonna järjestetään jatkotason kursseja aikaisemmin mainituille ryhmille, ja päivitetään koulutusmateriaali lopulliseen muotoonsa, jolloin koulutus- ja materiaalipaketti on valmis. Hanke päättyy joulukuussa 2017. (Hankehakemus 2015, 2-9.)

Huippu-lehden artikkelissa (2015a) Jussi Muittari avaa hankkeen taustoja. Hän kertoo, että vaikka Suomessa lumivyöryonnettomuudet eivät ole kovin yleisiä, tarvetta lumivyöryosaamiselle ja lumiturvallisuustietoudelle silti on. Suomessa tapahtuu virallisten ilmoitusten mukaan muutamasta kappaleesta viiteentoista lumivyöryä vuodessa; riski on pieni, mutta silti olemassa (Blanco 2015). Syynä lumivyöryonnettomuuk-

sien näkymättömyyteen tilastoissa on esimerkiksi se, ettei onnettomuuksista raportoida, koska tapahtumaa pidetään nolona, kertoo projektipäällikkö Eeva Mäkelä Humakin uutisessa (2015). Ilmatieteenlaitos aloitti lumivyöryennusteiden tekemisen vuonna 2002, johtuen vuosina 1998 ja 2002 sattuneista lumivyöryonnettomuuksista jotka vaativat kahden ihmisen hengen. Ilmatieteenlaitoksella on nettisivuillaan lomake, jonka kautta voi antaa virallisen lumivyöryraportin lumivyöryn havaittuaan. Hankkeen tavoitteena onkin, että ihmisiä saataisiin rohkaistua tekemään ilmoitus mahdollisista lumivyöryhavainnoista, sillä niiden avulla voidaan varoittaa myös muita vyöryalueella liikkuvia (Mäkelä 2015).

Hankkeen avulla halutaan myös vaikuttaa lumivyöryistä uutisoimiseen. Tarkoituksena olisi, että lumivyöryistä julkaistaan oikeellista tietoa turhan pelottelun sijaan. Lumivyöryistä uutisointi Suomessa painottuu yleensä ajoille jolloin liikkeellä on paljon ihmisiä ja hiihtokeskukset ovat aktiivisimmillaan, kuten hiihtolomille ja pääsiäisen ajalle. Kyseisinä aikoina olisi otollista tiedottaa lumiturvallisuudesta ja lumivyöryvaaroista, ja kehottaa ihmisiä järkevään käyttäytymiseen maastossa liikkuessaan.

Suurin osa suomalaisille harrastajille sattuneista lumivyöryonnettomuuksista tapahtuu ulkomailla, joten ne eivät päädy suomalaisiin tilastoihin. Suomessa lumivyöryalttiilla alueilla liikkuminen on lisääntynyt, ja alan harrastajat ovat huomanneet, etteivät omat lumiturvallisuuustiedot ja taidot olekaan riittäviä. Talven 2017 aikana järjestettävät pilottikurssit mukailevat Ruotsin ja Kanadan malleja, joista on poimittu suomalaisen lumiturvallisuuuskoulutukseen toimivimmat osat. Laadukkaan lumiturvallisuuuskoulutuksen jatkuminen hankkeen jälkeen varmistetaan järjestämällä myös kouluttajakursseja vuoden 2017 aikana. (Muittari 2015a.)

3 YHTEISÖPEDAGOGI LUMITURVALLISUUSOSAAMISEN KENTÄLLÄ

Tässä kappaleessa kerrotaan yhteisöpedagogin koulutuksesta, ja avataan aiheita jotka yhdistävät yhteisöpedagogin ammatin, lumiturvallisuuuden ja hanketyöskentelyn yleisesti. Yhteisöpedagogin koulutuksesta kerrotaan käyttäen apuna Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisemaa materiaalia laajentamaan kuvaa ammatillisuudesta

ja työelämään sijoittumisesta. Kappaleen viimeisessä osiossa aiheeseen syvennyttään yhteisöpedagogiopiskelijan näkökulmasta, ja pohditaan opiskelijan osaamista suhteessa hanketyöskentelyyn ja lumiturvallisuushankkeeseen. Seikkailukasvatus on merkittävässä roolissa kun yhdistetään lumiturvallisuus ja yhteisöpedagogin tietotaito, joten siitä kerrotaan laajemmin.

3.1 Yhteisöpedagogin koulutus

Yhteisöpedagogi on kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ammattilainen. Yhteisöpedagogiksi voi Suomessa opiskella Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Mikkelin ammattikorkeakoulussa, Centria-ammattikorkeakoulussa Ylivieskassa ja lisäksi Turussa ruotsinkielistä yhteisöpedagogikoulutusta tarjoaa Yrkeshögskolan Novia. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä, ja yhteisöpedagogikoulutus päivätoteutuksena kestää kolme ja puoli vuotta. Opintoihin kuuluvat kaikille pakolliset yhteiset opinnot, ammatilliset opinnot, ammatilliset suuntautumisopinnot, vapaasti valittavat opinnot sekä työelämän kehittämisopinnot, jotka sisältävät myös oppinnäytetyön (Humakin opinto-opas 14- 15, 35).

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa kehityshakuisia ja uudistumiskykyisiä pedagogisia osaajia sekä yhteiskuntakriittisiä toimijoita yhteiskunnan kaikille sektoreille. Yhteisöpedagogit sijoittuvat ohjaus-, kasvatus-, koulutus-, aktivointi-, organisointi-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviin kansalaistoiminnan, järjestö- ja nuorisotyön moninaisille työkentille. Ammatillisuus perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen ja inhimillisen työn arvostamiseen. Tälle perustalle rakentuva yhteisöpedagogin tutkinto on laaja-alaisesti nuoriso- ja järjestötyön ammatillista asiantuntijuutta kehittävä kokonaisuus (Humakin opinto-opas 14-15, 31).

Yhteisöpedagogi on yhteisöllinen kehittäjä, ja myös kehittyjä. Nuoret löytävät nopeasti muuttuvat trendit ja ilmiöt, ja meidän tehtävämme on pitää huoli että pysymme muutoksen tuulissa mukana. Yhteisöpedagogi kehittää omaa osaamistaan sitä mukaa kun nuorisotyön tilanne sitä vaatii. Marjo Kolehmainen (2012, 8) luonnehtii yhteisöpedagogin työtettä rohkeaksi ja kyseenalaistavaksi. Kyseenalaistaminen mahdol-

listaa uusien työtapojen ja – menetelmien löytämisen, ja rohkeus niiden toteuttamisen. Yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen ja osallisuus ovat nuorisotyön peruspilareita. Siksipä nuoria ei tulisikaan nähdä toiminnan kohteina, vaan tekijöinä yhtä lailla. Luonnollisesti nuorisotyötä tehdään nuoria varten, mutta nuorisotyöntekijät eivät saisi olla niitä henkilöitä, jotka yksin määrittävät mitä toiminta on. Yhteisöpedagogi koulutetaan ymmärtämään ja rakentamaan yhteisöllisyyttä. Nuorisotyön kentällä meidän tulee ottaa nuoret huomioon tasa-arvoisina toimijoina ja asiantuntijoina. Nuorten maailma kehittyy jatkuvasti, ja meidän pitäisi olla aina askel edellä jotta voimme tarjota parhainta mahdollista tukea kasvuun ja kehitykseen. Nuorten avoin kohtaaminen ja keskustelu ovat suoria väyliä muuttuvan maailman ytimeen; kukapa olisi parempi kertomaan päivän polttavista kysymyksistä kuin nuori itse. (Kolehmainen 2012, 6-8.)

Yhteisöpedagogiksi valmistuessaan työkenttä on varsin laaja, joten opintojen aikana suoritettavat suuntautumisopinnot sekä ammatilliset opinnot ovat hyviä välineitä löytää oma polku nuorisotyön maailmassa. Suuntautumisopintojen kautta voit syventää osaamistasi joko nuorisotyön tai järjestötoiminnan kentällä. Ammatillisten opintojen avulla saat menetelmiä ja työkaluja joita voit soveltaa työelämässä kasvatuksen tukena ja toimintaa järjestäessä. Ammatillisten opintojen vaihtoehtoja ovat seikkailukasvatus, liikuntakasvatus, taidekasvatus, kasvun ja kehityksen tukeminen, viestintätaidot, organisointi, tuottaminen ja kehittäminen sekä international semester joka suoritetaan monikulttuurisessa tai kansainvälisessä ympäristössä. Suuntautumisopintojen laajuus on 40 opintopistettä, ja ammatillisia opintoja suoritetaan 30 opintopisteen edestä. (Humakin opinto-opas 14-15, 35.)

TE-palvelut listaavat kunnat, seurakunnat, järjestöt ja sosiaalipalvelualan yritykset yhteisöpedagogille sopiviksi työpaikoiksi. (www.ammattinetti.fi/ammattit 20.9.) Yhteisöpedagogilla on koulutuksensa puolesta myös hyvät edellytykset projekteissa työskentelyyn. Yhteisöpedagogi työskentelee pääasiassa ehkäisevän nuorisotyön parissa, mutta esimerkiksi perhekodeissa voidaan hyödyntää yhteisöpedagogin osaamista. Jotkut kaupungit ja kunnat (esim. Tornio) ovat tehneet linjauksen, jonka mukaan vakituiseen työsuhteeseen voidaan palkata ainoastaan alalle soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Humanistinen ammattikorkeakoulu toimii tiiviissä yh-

teistyössä työelämän kanssa. Harjoittelun lisäksi projektiopinnot ja opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa.

Marraskuussa 2015 julkaistu, Humakin Moninaisille kentille - Yhteisöpedagogien työelämään sijoittuminen, koulutuskokemukset ja jatkosuunnitelmat-tutkimus osoittaa että yhteisöpedagogien työllistymistilanne vuosina 2004- 2014 on ollut todella hyvä. Kysely on toteutettu syksyllä 2014 vuosina 2008- 2014 valmistuneille yhteisöpedagogeille, ja uusia tuloksia on verrattu vanhempiin vastaaviin tutkimuksiin. Viittaa tekstissäni pelkästään AMK-tutkinnon suorittaneisiin. Kyselyyn vastasi 340 yhteisöpedagogia. Työllisyystilanne on jopa parantunut kymmenen vuoden aikana, mikä on yllättävää ottaen huomioon taloudellisen tilanteen, sekä puheet työttömyyden hurjasta lisääntymisestä. Työllistymisnopeus ei ole juurikaan muuttunut vuodesta 2004. Vuonna 2014 yhteisöpedagogiksi (AMK) valmistuneista vain pieni osa ei ollut työllistynyt valmistumisen jälkeen. Tutkimuksesta on huomattavissa, että yhteisöpedagogiopiskelijoiden keskuudessa on yleistä työssäkäynti opintojen ohella, sekä omalla että muulla alalla. Suurin osa nuorista AMK-opiskelijoista on suorittanut opintonsa määräajassa, eli kolmessa ja puolessa vuodessa. (Väisänen&Määttä 2015, 9-17.) Tutkimus luo positiivisen kuvan alan työllistymismahdollisuuksista, ja kannustaa jatkamaan nuorisotyön parissa. Opiskeluiden ja työssäkäynnin yhdistäminen ei välttämättä ole helppoa, mutta tämän tutkimuksen perusteella yhteisöpedagogiopiskelijat ovat siinä onnistuneet ilman valmistumisen lykkäytymistä.

Eniten yhteisöpedagogit ovat sijoittuneet työtehtävissään nuorisotyöhön (23 %), johon luetaan nuorisotalo- ja tilatoiminta, etsivä nuorisotyö ja nuorten parissa tapahtuva ohjaustyö. Seuraavaksi eniten yhteisöpedagogeja on sijoittunut lastensuojelutyöhön (17 %). Lastensuojelutyössä miesten osuus on hivenen suurempi, mutta perusnuorisotyössä merkittävää eroa sukupuolten välillä ei havaittu. Myös johtotehtävissä sukupuolijakauma oli lähes tasainen. Kolmanneksi eniten yhteisöpedagogit ovat sijoittuneet kehittämis- ja asiantuntijatyöhön, ja kaikista vähiten taas viestinnän, markkinoinnin ja tapahtumatoiminnan kentälle sekä myynti- ja asiakaspalvelutyöhön. Kunta on selkeästi suurin työnantaja yhteispedagogeille, on ollut vuodesta 2004 saakka. Järjestöt tulevat toiseksi suurimpana, ja listan häntäpäässä ovat yritykset. Mainitta-

koon myös, että kyselyyn vastaamisen aikana 83 % vastanneista (340) oli palkkatyössä tai yrittäjänä. (Määttä & Väisänen, 19 -21.)

3.2 Yhteisöpedagogi vieraalla kentällä

Yhteisöpedagogi vieraalla kentällä kertoo siitä, miten yhteisöpedagogin ominaisuuksiin kuuluu olla kehittävä ja kehittyvä. Yhteisöpedagogeilla on taito ottaa haltuun uusi aihe ja luoda siitä jotain perustaitoja hyödyntämällä, sekä kyky nähdä toimintaa ohjaavat peruselementit jotka ovat kehittämistyön taustalla. Lumiturvallisuuoshankkeessa yhteisöpedagogiopiskelija toimi juuri näin, koska siihen on koulutuksen kautta luotu tiedolliset ja taidolliset edellytykset. Yhteisöpedagogin opinnoissa tähtäimessä ovat kehittämistyön valmiudet. (Määttä 2014,6.) Projektityöskentelyssä tärkeitä taitoja, kuten ajankäytönhallintaa, organisointia ja järjestelmällisyyttä, opetellaan koko opin-tojen ajan esimerkiksi tehtävien palautusaikojen noudattamalla ja sillä että vastuu opintojen edistymisestä on opiskelijalla itsellään.

Toimintaa ohjaavilla peruselementeillä tarkoitetaan niitä asioita, jotka ovat yhteisiä projektityöskentelylle sen aiheesta riippumatta. Projektin suunnittelu, aikataulutus, resursointi, kohderyhmä ja tavoitteet ovat esimerkiksi elementtejä, jotka löytyvät jokaisen projektin taustalta. Webropol-ohjelman hallinta ja taito luoda selkeä ja looginen kysely on esimerkiksi yksi niistä hyödyllisistä perustaidoista joilla saa luotua pohjaa projektin toiminnalle tarvittaessa.

Yhteisöpedagogikoulutus on monipuolinen. Kursseilla opiskellaan yhdistyksen ja yrityksen perustamiseen tarvittavia taitoja, järjestö- ja nuorisotyön talouspuolta ja projektityöskentelyn perustaitoja. Yksistään teoriaopinnot eivät kuitenkaan muodosta yhteisöpedagogin taitoja tarttua uusiin haasteisiin, vaan harjoitteluiden ja käytännön toiminnan kautta päästään yhdistämään teoriatieto ja käytännön tekeminen. Näiden kautta syntyy osaaminen, jota yhteisöpedagogi voi hyödyntää hankkeissa ja projekteissa huolimatta niiden teemoista. Yhteisöpedagogin osaaminen on perustyössä:

osataan objektiivisesti tehdä työtä jonkun asian kehittämiseksi, tiedetään kehittämissyön vaiheet ja osataan hyödyntää tietolähteitä.

Humanistisen ammattikorkeakoulun strategiassa (2013, 2) kerrotaan, että järjestö- ja nuorisotyön, tulkkausalan ja kulttuurituotannon johtavana kouluttajana ”Humak huolehtii näiden yhteiskunnallisesti merkittävien alojen valtakunnallisesta kehittämisestä yhdessä työelämän kanssa.” Kaikki Humakille tehdyt, opintoihin sisältyvät kehittämisprojektit tehdään työelämän kanssa yhdessä, samoin opinnäytetyöt. Se tarkoittaa, että vuosittain vähintään 15 yhteisöpedagogiopiskelijaa jokaiselta kampukselta kehittää jonkin alueen toimintaa opintojen kautta. Se on merkittävää, koska esimerkiksi Tornion kokoisessa kaupungissa opiskelijoiden kehittämistöillä voidaan saada aikaan pysyvää uudenlaista toimintaa. Hyvä esimerkki on eräs opiskelija, joka teki kehittämisprojektin ja opinnäytetyön pienen kylän kyläseuralle, jonka toiminnalle ei välttämättä muuten olisi ollut kehittäjää. Kehittämisprojektin myötä kylän nuoria saatiin mukaan kyläseuran toimintaan ja seuran toimintaa aktivoitua. Alueen tai toimijan tarpeita kuuntelemalla ja niihin vastaamalla voidaan parhaimmillaan saada aikaan vaikuttavaa ja laadukasta kehittämistyötä, jolla parannetaan erilaisten yhteisöjen hyvinvointia ja lisätään toiminnan aktiivisuutta tuomalla yhteisöjen piiriin jotain uutta ja inostavaa.

Humanistinen ammattikorkeakoulu on vuonna 2015 julkaissut yhteisöpedagogien työelämään sijoittumista koskevan tutkimuksen tulokset. Tulosten mukaan kyky toimia muuttuvissa tilanteissa, kyky hallita ja hahmottaa kokonaisuuksia sekä oman alan tietojen ja taitojen hallinta on arvioitu kyselyyn vastanneiden yhteisöpedagogien (AMK ja ylempi AMK) toimesta työelämässä jokseenkin merkittäviksi tai erittäin merkittäviksi taidoiksi (Väisänen&Määttä 2015, 32). Nämä vastaukset tukevat sitä ajatusta, että yhteisöpedagogi kehittää omaa osaamistaan muuttuvien tarpeiden mukaan, ja että toimintaa kehitetään kohtaamaan kysyntää. Kehittäminen ja kehittyminen edellyttävät sitä, että omia taitoja ja toimintaa osataan arvioida kriittisesti. Oman toiminnan arviointia opinnoissa harjoitetaan muun muassa harjoitteluraporttien yhteydessä tehtävällä itsearviointilla. Seikkailukasvatuksessa reflektointi ja toiminnan kehittäminen tarvittaessa ovat yksi tärkeimmistä oppimistavoista.

Nuorisotyössä alan ammattilasilta vaaditaan nuorisokulttuurien kehityksen mukana pysymistä. Nuorten keskuudessa esimerkiksi sosiaalisen median palvelut vaihtelevat tiheästi. Nuorisohjaan on tiedettävä mitä kautta tavoittaa nuoret, ja se edellyttää itsensä likoon laittamista. Uutta opetellaan koko ajan, ja silti nuoret ovat lähes poikkeuksetta askeleen edellä. Nuorisokulttuurien muutos on jatkuvaa, ja sen vaikutus heijastuu koko nuorisotyön kenttään. Mikseivät nuoret käy nuorisotiloilla tai bändi-illoissa? Miksi nuoria ei kiinnosta liikunta? Nämä kaikki ovat niitä kysymyksiä, joihin kuumeisesti etsitään vastauksia seuraamalla sosiaalista mediaa, alan tutkimuksia ja foorumeita missä vastauksia voi pohtia yhdessä muiden nuorisotyön ammattilaisten kanssa.

Hyvä yhteisöpedagogi osaa valikoida tilanteeseen sopivat työkalut ja menetelmät, joilla aihetta lähdetään työstämään. Omien taitojen ja rajoitusten tunnistaminen on silti tärkeää. Kaikkien vahvuus ei automaattisesti ole uuden tiedon omaksumisessa tai projektitaidoissa yleensäkin, mutta on hyvä tiedostaa se itse. Oma osaamistaan saa ja pitää korostaa, kunhan on rehellinen itselle ja työelämälle. Yhteisöpedagogikoulutuksesta saa paljon toimintamalleja ja työkaluja, joista jokainen kokoaa omaksi kokemansa ja itselle toimivimmat tavat.

3.3 Seikkailukasvatus

Seikkailu on toimintaa, jolle ominaista on epävarma lopputulos, onnistuneen toiminnan jälkeen sen sijaan ilo ja tyydytys, helpottuneisuus. Seikkailukasvatus on yksi ammatillisten opintojen vaihtoehtoista Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Seikkailukasvatuksen opintoja on mahdollista suorittaa 30 opintopisteen kokonaisuus, joista osa suoritetaan harjoitteluna. Orientaatiojaksolla opiskelijat tekevät seikkailullisia harjoitteita ja opettelevat perustaitoja; kokemalla ja refleктоimalla opiskelija pääsee kosketuksiin seikkailukasvatuksen perusteisiin. Seikkailukasvatus järjestö- ja nuorisotyön toimintaympäristöissä-jaksolla opiskelija oppii soveltamaan menetelmiä

ohjaustilanteessa. Seikkailukasvatuksen ryhmäprosessit-jaksolla opiskelija perehtyy ryhmäilmiöihin ja niiden huomioimiseen seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa sekä omaan toimintaansa ryhmän jäsenenä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015) Suomessa laajimman seikkailukasvatuksen opintokokonaisuuden tarjoaa Humanistinen ammattikorkeakoulu, ja vaihto-opiskelijat ympäri Eurooppaa hakeutuvat vuosittain kursseille hankkimaan ajankohtaista tietoa ja osaamista alan ammattilaisilta (Hankehakemus 2015, 4). Humak tarjoaa myös mahdollisuuden suorittaa seikkailukasvatuksen syventäviä opintoja avoimen ammattikorkeakoulun opintoina. Opinnot on suunnattu jo ohjauskokemusta omaaville henkilöille.

Seikkailukasvatuksella on monta niin sanottua oppi-isää. Toiminta- ja ajatusmalleja on niin monta kuin on toimijaakin, mutta esittelen tässä kaksi henkilöä joiden opit ovat tulleet tutuiksi seikkailukasvatuksen kursseilla ja joiden nimet tulevat väistämättä vastaan kun puhutaan seikkailukasvatuksesta. Ensimmäisenä ehkä seikkailuhistorian vaikuttavin henkilö Kurt Hahn. Kurt Hahn oli aikansa erilainen ajattelija. Hän oli saksalainen reformipedagogi, joka myös aikoinaan perusti ulkoilma-aktiiviteetteihin painottuneen Gordonstounin koulun Skotlantiin. Hahn oli itse ottanut vaikutteita mm. Platonilta. (Telemäki & Bowles 2001,16.) Hahn oli huolissaan nuorten passivoitumisesta ja laiskistumisesta. Hän jopa nimitti näitä vaikutuksille alttiissa nuorissa havaittavia ilmiöitä ”yhteiskunnallisiksi sairauksiksi”. Niinpä hän ajan myötä kehitti modernin elämyspedagogiikan, jonka tarkoitus oli aktivoida nuoria puuttumaan yhteiskunnan epäkohtiin ja puolustamaan omaa vapauttaan. Vaikka Hahnin pedagogiikka nimitetään elämyspedagogiseksi menetelmäksi, voitaneen sanoa että siitä on jalostunut myös seikkailukasvatuksen käsite. Steve Bowles sanoo, että rajanvetoa seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan välille on vaikeaa tehdä. (mt., 2001, 23.)

Kurt Hahn on myös perustanut Outward Boundin, joka toimii nyt 33 maassa. ”Outward bound on kansainvälinen kasvatuksellinen koulutusorganisaatio ja seikkailullisen kasvatuksen, elämyspedagogiikan ja kokemuksellisen oppimisen osalta maailman vanhin ja laajimmalle levinnein järjestö.” (Outward Bound Finland, 2015.) Kurt Hahn piti seikkailukasvatusta keinona parantaa nuorten fyysistä kuntoa ja kestävyyttä, päätöksentekokykyä, vastuun kantamista, riskien arviointia ja hallintaa sekä tah-

toa itsensä voittamiseen. Näitä taitoja hiottiin Hahnin pedagogiikan neljän elementin mukaisesti. Elementtejä olivat fyysinen harjoitus, projekti, retki ja pelastuskoulutus, joilla jokaisella oli oma tavoite ja näiden avulla päästiin kohti päätavoitetta joka oli siis kasvattaa nuori joka on kiinnostunut ympäristössään tapahtuvista asioista ja niihin vaikuttamisesta, mutta myös vahva ja itsevarma yhteiskunnan jäsen. (Outward Bound Finland, 2015)

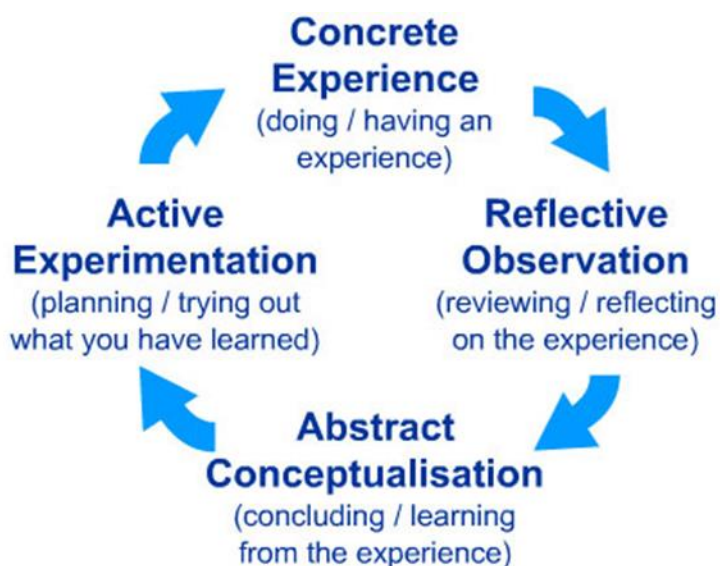
Petri Sutisen elämyspedagogiikan kurssi Torniossa vuosina 2010-2011 myötäili täysin Hahnin pedagogiikkaa, ja kurssi oli toimiva. Vaikka ihmiskunnassa tapahtuu muutoksia, ja erityisesti nuoret ja nuorisokulttuuri on muuttunut Hahnin ajoista, hän onnistui luomaan käytänteitä jotka eivät vanhene. Hahn on ehkä aavistanut, että nuorten laiskistuminen ja passivoituminen evät ainakaan vähene tulevaisuudessa.

Toinen seikkailun historiaa värittänyt henkilö on Colin Mortlock. Kalliokiipeilyyn ja melontaan oman harrastuneisuutensa kautta erikoistunut Mortlock toimi johtajana brittiläisessä seikkailukeskuksessa Charlotte Masonin / Lancasterin yliopistossa vuosina 1972- 1992. Hän oli Iso-Britannian parhaita kiipeilijöitä, sekä myöhemmin teki historiaa merimelonnassa. Hän oli ensimmäinen brittiläinen joka valloitti Alpit, ja Mortlock myös teki menestyksekkään löytöretken Himalajan Trivorille. Melonnassa hän kunnostautui tekemällä tuhannen kilometrin soolomelonnassa Alaskan rannikoilla. Sooloseikkailua Mortlock harrasti muutenkin paljon. Vuosina 1965- 1971 Mortlock on toimi valvojana Woodlandin ulkoilukeskuksessa, joka on kansainvälisesti tunnustettu 14-vuotiaiden johtavaksi seikkailukeskukseksi. Hän on kirjoittanut seikkailukoulutuksesta laajasti, sekä on kansainvälisesti tunnettu luennoitsija. Hän on ollut perustamassa järjestöjä jotka toimivat seikkailutoiminnan parissa; The National Association for Outdoor education vuonna 1969 ja Adventure and Environmental Awareness Group vuonna 1972. Järjestöjen peruseriaatteet pätevät yhä, vaikka toiminnan muoto on ajan saatossa muuttunutkin. (The Spirit of Adventure foundation 2015; Mortlock, 1984.) Mortlock on ilmentänyt omalla harrastuneisuudellaan seikkailua. Rankat ja rohkeat sooloretket ja muutoinkin kovat lajitaidot ovat tuoneet näkyvyyttä seikkailutoiminnalle, mutta osoittaneet myös sen miten seikkailu on paljon muutakin kuin itse

lajitaitoja; siinä harjoitetaan myös psyykkistä kestävyyttä joka on vähintään yhtä tärkeä kuin fyysinen kunto.

Seikkailu sopii nuorisotyön kenttään erityisen hyvin. Nuorten omien rajojen kokeileminen ja turhautumisen purkaminen voidaan kanavoida hyödyllisesti. Seikkailukasvatus antaa nuorelle mahdollisuuden itsensä haastamiseen ja onnistumisen kokemuksiin. Seikkailukasvatus, kuten nuorisotyö yleensäkin, antaa mahdollisuuden nuorelle kokea ja toimia välittämättä sosiaalisesta tai taloudellisesta taustasta huolimatta. Laadukas seikkailutoiminta kehittää nuoren itsetuntemusta sekä parantaa itseluottamusta. Seikkailukasvatus on kokemuksellista oppimista, joka antaa vaihtoehdon perinteiselle muodolliselle, koulussa tapahtuvalle oppimiselle. Seikkailukasvatuksessa ja elämyspedagogiikassa, kokemuksellisessa oppimisessä yleensäkin, keskitytään vahvuuksien löytämiseen ja harjoittamiseen, toisin kuin kouluopetuksessa jossa usein keskitytään heikkouksien ja virheiden etsimiseen (Telemäki & Bowles 2011,31). On vaikeaa määritellä mikä on ja ei ole seikkailua. Kokemus seikkailusta tulee osallistujasta itsestään, ja vaikkapa nuotiolla istuminen voi jollekin olla seikkailua. Seikkailutoiminnassa myös tutustuu omaan itseensä, omiin rajoihin ja tuntemuksiin. Seikkailutoiminta luo puitteet nuoren persoonalliselle, sosiaaliselle ja kasvatukselliselle kehitykselle (mt.,2001, 24).

Seikkailutoiminta voi aiheuttaa monenlaisia, niin positiivisia kuin negatiivisia tunteita joita reflektoida saattaa oivaltaa uusia asioita omasta elämästään. Reflektointi, oman ja ryhmän toiminnan pohtiminen taas auttaa kehittämään toimintaa. Seikkailukasvatuksessakin käytetään kuuluisaa Kolben ympyrää:

Kuvio 1. Kolben ympyrä

Kun toiminnosta saadaan kokemus, se reflektoidaan, pohditaan sitä mitä tapahtui. Sen jälkeen mietitään voisiko jotain tehdä toisin ja tehdään tarvittavat muutokset. Mahdollisten muutosten jälkeen toimitaan uudelleen. Näin tapahtuu kokemuksellinen oppiminen. Tämän saman mallin mukaan olen oppinut seikkailukasvatuksen kursseilla refleктоimaan toimintaa, ja se on juurtunut mieleeni. (Simply Psychology 2015; Stremba 2009, 177.)

Jotta laadukasta seikkailukasvatusta voidaan toteuttaa, on ohjaajan oltava tietoinen useista eri tekijöistä. Toimintaympäristön valinta ja mahdollisten turvallisuusriskien kartoittaminen tehdään onnettomuuksien välttämiseksi. Turvallisuussuunnitelman ja riskianalyysin laatiminen auttaa ehkäisemään vaaratilanteita, mutta myös varautumaan niihin. Onnettomuuden sattuessa turvallisuussuunnitelman avulla pystytään toimimaan järjestelmällisesti ja minimoimaan vahinkojen laajuus. Varusteiden säännöllinen tarkistus ja huolto sekä ohjaajien ammattitaito ja ryhmänhallinta ovat suuressa roolissa seikkailutoimintaa harjoittaessa. Liika varovaisuus ja riskeillä pelotteleminen taas voi mahdollisesti estää seikkailun kokemuksen syntymisen ryhmälle. Riskit tulee ottaa huomioon, mutta niiden suhteen pitäisi olla realistisia (Telemäki & Bowles 2001,5). Ohjaajien havaitsemia riskejä voidaan tosin käyttää työkaluina jotta ryhmä saataisiin toimimaan yhdessä: toiminta on turvallista, mutta ohjaaja antaa ymmärtää riskin olevan suurempi kuin se onkaan, ja näin ryhmän on yhteistyössä selviydyttävä ja päätettävä toiminnasta. Näin voidaan parantaa riskinottokykyä, joka taas heijastuessaan arkielämään voi parantaa elämänlaatua. Riskin ottaminen voi olla myös voimauttava kokemus osallistujalle, jos sen kautta voi esimerkiksi puolustaa omia arvojaan. Seikkailutoimintaan liittyy usein riskejä, mutta niiden kautta myös onnistumisen kokemus on suurempi. (Mitten&Whittingham 2009, 255.)

Päätöksenteko ja riskienhallinta ovat merkittävässä roolissa sekä seikkailukasvatuksessa, että lumiturvallisuusosaamista vaativassa talviharrastamisessa. Riskienhallintaan käytetään tosin erilaisia menetelmiä kummassakin toiminnassa. Molemmissa

on huomioitava seikkoja, jotka voivat olla kohtalokkaita ellei niitä tiedosteta. Teoksessa *Vapaa Lasku* ne määritellään inhimilliseksi tekijäksi (Verkasalo, Henttonen & Arponen 2013, 202). Seikkoja voisi kutsua myös kompastuskiviksi, joihin törmätään esimerkiksi tottumisen, kokemuksen karttumisen tai näyttämisen halun seurauksena. Tekijöitä on teoksessa lueteltu olevan yhdeksän, jotka kaikki liittyvät jollain tapaa ajatteluun ja riskien ottamiseen. Teoksessa kerrotaan, että yleisin vyöryonnettomuuden aiheuttaja on laskija itse. ”Useimmiten syynä virheisiin on ajattelun, motivaation, asenteen tai kommunikaation ongelma, joka estää parempien päätösten tekemisen” (mt., 2013, 202). Samat inhimilliset tekijät tekevät seikkailukasvatuksesta vaarallista, mikäli niitä ei osata ottaa huomioon.

Seikkailutoiminnassa kokemukset voidaan määritellä eri tasojen mukaan. Jokainen kokemus on tietysti yksilöllinen, mutta Mortlockin (1984, 22) mukaan osallistujia on jollain seuraavista määritellyistä tasoista koko toiminnan ajan: ensimmäinen taso on leikki. Tällä tasolla ei vaadita fyysisiä eikä psyykkisiä ponnisteluja. Toiminta ei välttämättä herätä suuria tunteita. Toiminnassa ollaan vahvasti mukavuusalueella, eikä vahingoittumisen vaaraa ole. Toinen taso on seikkailu. Osallistujalla on tilanne hallinnassa, mutta hän käyttää taitojaan ja kokemustaan selättääkseen haasteen. Vahingoittumisen vaaraa ei käytännössä ole, koska tilanne on henkilön hallinnassa. Pelkoa voi esiintyä, sillä vaikka tilanne on hallinnassa, pelko voi syntyä vaarallisesta tai vieraasta ympäristöstä. Osallistuja tiedostaa, että tekemällä virheen voi aiheuttaa vaaratilanteen. Kolmas taso on rajaseikkailu. Osallistujalla voi ilmetä fyysistä tai psyykkistä stressiä, tai hänellä voi olla pelko fyysisestä vahingoittumisesta. Henkilö ei enää tunne olevansa tilanteen johdossa. Tällä tasolla osallistujan taidot joutuvat koetukselle ja hän tiedostaa riskin. Hän tiedostaa että epäonnistuessaan vaara on lähellä, kun taas onnistuessaan hän on selättänyt pelon ja haasteen. Omat fyysiset ja psyykkiset rajoitukset joutuvat koetukselle, ja siitä tulee termi rajaseikkailu. Neljäs ja viimeinen taso on epäseikkailu. Epäseikkailussa tilanne ei ole enää henkilön hallinnassa. Pahimassa tapauksessa tilanne päättyy vakavaan loukkaantumiseen tai jopa kuolemaan. Erittäin todennäköisesti osallistuja kärsii myös psyykkisistä vammoista. Klassinen esimerkki epäseikkailusta on tilanne, jossa osallistujan tekniset taidot eivät yksinkertaisesti riitä suoriutumiseen tai pelkoa ei pystytä enää kontrolloimaan. Lievemmissä tapauksissa tämän tason kokemuksesta voi olla osallistujalle käytännöllistä hyötyä

oppimisessa, mutta taas pelon aiheuttama epäseikkailu ei ole hyväksyttävää kun puhutaan kasvattamisesta. (Mortlock 1984, 22-23.)

Seikkailukasvatuksessa ja tässä hankkeessa on monta yhtymäkohtaa. Hankkeen käsittelemä lumiturvallisuus ei suoraan ole verrannollinen seikkailukasvatukseen, mutta siinä tarvittavat elementit ovat samat. Molemmille ominaista on tilanteiden hallinta ja turvallisuus. Toiminnan täytyy olla hyvin suunniteltua, jotta se voidaan pitää hallittuna ja turvallisena. Lumiturvallisuus on paljolti sitä, kuinka me ajattelemme. Kuinka käsittelemme tietoa, minkälaisia riskejä otamme ja millaisia päätöksiä me teemme. Lumiturvallisuus on tiedonkäsittelyä, suunnittelua ja hallittua päätöksentekoa (Fjällsäkerhetsrådet 2015). Samanlaisesta riskien arvioinnista ja turvallisuusajattelusta on kyse seikkailukasvatuksessa. Vaikka riskien ottaminen on osa kokemusta molemmissa toiminnoissa, tulee terve realismi säilyttää mielessä. Turvallinen ja hallittu toiminta ei turhaan kuluta energiaa pelon hallintaan ja seurausten pohtimiseen, vaan sen tuloksena voidaan saada täydellinen seikkailun kokemus. Edellä mainitsemani seikkailun tasot halusin tuoda esiin juuri siksi, että ne liittyvät myös talvilajeihin joita lumiturvallisuusasiat koskevat. Esimerkiksi vapaalaskijat liikkuvat paljon rajaseikkailun alueella; riski on olemassa ja se tiedostetaan, yksikin virhe voi olla kohtalokas. Joskus onnistumiseen tarvitaan myös hyvää tuuria. Epäseikkailuksi toiminta on muuttunut siinä vaiheessa, kun yhtäkkiä lumivyöry hautaa alleen sinut tai laskukaverin. Samoja tasoja ja tunteita koetaan molempien aihepiirien parissa (lumiturvallisuus ja seikkailukasvatus), oli kyseessä laskettelu hiihtokeskuksessa tai moottorikelkkailu takametsissä. Yhdistävä ja ehdoton tekijä näiden aihepiirien välillä on se että kaikissa näissä toimintaan tarvitaan omaa kehoa, fyysistä ja psyykkistä voimaa sekä teknisiä taitoja.

Oleennaista seikkailussa on kuitenkin oman itsen ja oman kokemuksen lisäksi ryhmä. Ryhmädynamiikka ja ryhmän rooli toiminnassa ovat yhtä isoja vaikuttajia kuin turvallisuus ja ympäristö. Ryhmädynamiikka vaikuttaa suoraan lopputulokseen. Elleivät yksilöt voi hyvin ja tunne oloaan turvallisiksi, ei voida puhua ryhmästä vaan joukosta ihmisiä jotka tekevät yhdessä jotain epämääräistä. Ryhmän kehittymisen vaiheista on olemassa teoria, jonka mukaan jokainen ryhmä käy läpi samat vaiheet. Vaiheet ovat

muodostuminen (kuherrusvaihe), myrskyvaihe, normiutuminen (yhdenmukaisuusvaihe), ja toiminnallinen ryhmä (Cassidy 2009, 278-279). Vaiheille on olemassa monia eri nimityksiä arkikielessä. Ryhmän muodostumisvaiheessa yksilöt tutustuvat toisiinsa, yleinen avoimuus on läsnä ryhmässä, ja kaikki on uutta ja jännittävää. Myrskyvaiheessa yksilöiden omat tarpeet alkavat nousta esiin, ja ei enää olla niin vieraskoreita. Se ei silti tarkoita suoranaista riitelyä, vaan se voi olla myös sitä kun yleinen mehenki ei enää olekaan valloillaan. Normiutumisvaiheessa ryhmän jäsenet tuntevat jo toisensa, ja yhteenkuuluvuuden tunne kasvaa. Erilaiset mielipiteet ovat hyväksyttäviä ja ryhmän me-henki on vahva. Toiminnallinen ryhmä toimii hyvin yhteen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävän suorittamiseksi. Roolit ovat selkeät ja vuorovaikutus toimivaa. Lopussa on erovaihe, jolloin ryhmän jäsenet alkavat pohtia tulevaa ja eroamaan ryhmästä. Tämä vaihe aiheuttaa usein voimakkaita tunteita. (Cassidy 2009, 278- 279.)

3.4 Minä yhteisöpedagogina

Tässä osiossa kerron siitä millainen minä olen yhteisöpedagogina, miten sovin taidoiltani lumiturvallisuuden kentälle ja millaisia taitoja ja edellytyksiä minulla on toteuttaa yhteisöpedagogin ammattia. Peilaan omaa kokemustani ja oppimiani asioita siihen minkälaista on ollut työskennellä itselle vieraan aiheen parissa. Olen suorittanut seikkailukasvatuksen ja kansainvälisen toiminnan opintoja, jotka ovat viitoittaneet tietäni opinnoissa ja työelämässä nyt, ja tulevat viitoittamaan myös tulevaisuudessa. Näen yhteisöpedagogin ammatillisuuden kokonaisuutena johon kuuluu koulutuksen lisäksi persoonalliset ominaisuudet ja henkilön omat arvot.

Olen aiemmalta koulutukseltani nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja. Opiskelin Peräpohjan Opistolla vuosina 2009 -2012, ja jatkoin Humanistisen ammattikorkeakoulun opintoihin heti valmistuttuani. Opinnäytetyöni aihe tuolloin oli nuorten kansainväliset mahdollisuudet. Työ oli opas, johon kokosin vaihtoehtoja ja ohjeita nuorille, jotka haluavat lähteä tutustumaan kansainväliseen ympäristöön. Olin myös vaihto-

opiskelemassa Portugalissa kaksi ja puoli kuukautta, ja silloin päätin että haluan opiskella kansainvälisestä toiminnasta lisää. Vapaasti valittavat opinnot suoritin elämyspedagogiikan kurssilla, josta taas heräsi kiinnostus seikkailukasvatuksen opintoja kohtaan.

Kansainvälisen toiminnan ja seikkailukasvatuksen yhdistyminen Nordplus-vaihdossa oli kokemus, joka kasvatti omaa ammatillisuuttani, ja ymmärrystä seikkailukasvatuksen universaaliudesta. Seikkailukasvatuksen peruseriaatteet olivat kaikille osallistujille tutut, ja toimintatavatkin olivat yllättävän samanlaiset. Ryhmässä toimiminen, toiminnan turvallisuus ja osallistujien aktiivisuus yllättivät positiivisesti, ja ne tuntuivat olevan kaikille osallistujille yhtä tärkeitä toiminnan onnistumisen kannalta. Kaikki osallistujat olivat Pohjoismaista, joten uskon sen vaikuttaneen esimerkiksi turvallisuuteen, sillä pohjoismaiset turvallisuusstandardit tämän kaltaisissa toiminnoissa ovat lähellä toisiaan.

Kansainväliset opinnot ja kokemus sekä seikkailukasvatus ovat asioita joita haluan korostaa ansioluettelossani, ja uskon niistä olevan hyötyä tulevaisuudessa. Tärkeää on kuitenkin säilyttää mielenkiinto ja kehittää omaa osaamistaan jatkuvasti. Seikkailukasvatuksen parissa työskenteleminen Suomessa tarkoittaa usein myös kansainvälistä työskentelyä. Suomessa on 10 valtakunnallista nuorisokeskusta, joissa jokaisessa seikkailukasvatus ja kansainvälisyys lukeutuvat keskusten perustehtäviin. Suomalaiset nuorisokeskukset tekevät töitä kansainvälisten ryhmien kanssa, järjestävät leirejä, seminaareja ja nuorten tapaamisia, keskukset tekevät siis kansainvälistä nuorisotyötä. Yhteisöpedagogi sopii koulutukseltaan hyvin nuorisokeskuksiin töihin, ja kokemus seikkailukasvatuksesta ja kansainvälisestä toiminnasta tukevat sitä erittäin hyvin.

Seikkailukasvatuksen opinnot ovat olleen hyvin kokonaisvaltaisia. Lajitaitojen opettelu tuntui ensin kaikista haastavimmalta, mutta tarpeeksi tekniikoita toistettuaan ne alkoivat sujua paremmin. Haastavimmat asiat liittyivät omaan kasvuun, ohjauuteen ja omaan rooliin ryhmässä. Meillä oli iso ryhmä jossa oli paljon vahvoja persoonia. Omien heikkouksien myöntäminen ei käynyt helposti, ja sitä harjoitetaan edelleen.

Opintojen edetessä opin kuitenkin ajattelemaan, että vaikka ei loistaisi lajitaidoillaan ryhmän kirkkaimpana tähtenä, voi silti olla hyvä ohjaaja. Seikkailukasvatus voi olla niin monenlaista, kaikkea seikkailua varten ei tarvita kiipeilyseinää tai kajaakkia.

Kovia taitoja vaativaa seikkailutoimintaa toteutettaessa täytyy kuitenkin olla tarkkana, ja taitoa pitää olla. Seikkailukasvatuksen ohjaajan täytyy olla taidoiltaan aina ryhmää huomattavasti edistyneempi, jotta toiminnan turvallisuus voidaan taata. Ohjaajan taitojen täytyy olla kokonainen paketti, ja ohjaajan varma osaamisestaan. Ryhmältä ei voida vaatia mitään sellaista, mitä ei itse pystyisi suorittamaan. Mortlock (1984, 29) on määritellyt neljä osa-aluetta, joiden on oltava kunnossa seikkailullisia aktiviteetteja toteuttaessa: tekniset taidot, fyysiset taidot, inhimilliset taidot ja ympäristöön liittyvät taidot. Näiden taitojen tärkeys korostuu ohjaajan tehtävissä, mutta niitä tarvitaan myös osallistujilta, eri mittasuhteessa tosin. Stremban & Bissonin (2009, 4-5) teoksessa ohjaajan välttämättömiä taitoja luetellaan jopa 11 kappaletta, mutta kun niitä tarkastelee, niin niistä jokainen sisältyy johonkin Mortlockin määrittelemistä neljästä osa-alueesta. Mortlock kirjoittaakin, että hänen kuvauksensa ovat laajoja (Mortlock 1984,29). Sisältö näillä ohjaajan ominaisuuksilla on kuitenkin tulkintani mukaan samanlainen. Teosten välillä aikaa on kulunut yli 20 vuotta, niin oletettavaakin on että teorit ovat muovautuneet vuosien saatossa.

Mielestäni yksi seikkailukasvatuksen parhaimpia puolia on siirtovaikutus arkielämään. Ajankäytönhallinta, organisoituneisuus, luonnon arvostus, toisen kunnioittaminen ja huolellisuus ovat seikkailussa korostetussa asemassa. Monet näistä ovat teini-ikäisillä hukassa, eikä niihin ole aikaa keskittyä perusopetuksessa. Kaikilla sitä mallia ei ole saatavina kotona. Sama siirtovaikutus on myös esimerkiksi vapaalaskussa tarvittavilla taidoilla. Olen opinnäytetyöprosessin aikana tutustunut lumiturvallisuuteen, ja väistämättä esimerkkinäni kyseisestä osa-alueesta toimii vapaalasku. Se on helpoimmin yhdistettävissä omaan ajatusmaailmaani, koska siinä on niin paljon samankaltaisuutta seikkailukasvatuksen kanssa. Teoksessa Vapaa Lasku (Verkasaalo, Henttonen & Arponen 2013) kerrotaan yksityiskohtaisesti tiedoista ja taidoista joita tarvitaan turvalliseen talviharrastamiseen. Teos on toiminut minulle oppaana lumiturvallisuuden ja lumivyörytiedon maailmaan.

Hankkeelle selvitystyötä ja opinnäytetyötä tehdessäni minulta opiskelijana on odotettu luotettavuutta, järjestelmällisyyttä ja hyvää ajankäytönhallintaa. Olin otettu, kun työtä tarjottiin minulle. Tunsin, että olen onnistunut olemaan juuri sellainen opiskelija kuin halusinkin: onnistuin näyttämään omat arvoni ja ajatusmaailmani oman toiminnan kautta. Pyrin olemaan luotettava ja kunnianhimoinen ja nöyrä. Yhteisöpedagogina haluan tuoda esiin omat juureni ja oman perimäni, johon sisältyy kaikki edellä mainitsemani ominaisuudet nöyryydestä luonnon arvostukseen. En usko ollenkaan, että hyväksi yhteisöpedagogiksi voi tulla ainoastaan kouluttautumalla. Siihen tarvitaan sopivasti luonnetta ja myös heittäytymistä.

Sovin lumiturvallisuuden kentälle yhteisöpedagogina, koska omaksun asioita nopeasti ja haluan oppia. Teen voitavani niillä taidoilla minulla on. Samalla tavalla ajattelen hanketyöskentelystä yleisesti. Minulla on perustaidot tehdä selvitystyötä, ja osaan etsiä tietoa. Pystyn yhdistämään teorian tiedon ja käytännön tekemisen. Käytän hyväksi omia kokemuksiani opiskelijana ja nuoriso-ohjaajana ja sovellan niitä uuteen aiheeseen. Pyrin olemaan muuntautumiskykyinen yhteisöpedagogi, joka opettelee uutta jos siihen on tarve, mutta osaa hyödyntää jo olemassa olevaa tietoa. Siksi ajattelen, että sovin mille tahansa kentälle, samoin kuin jokainen muu yhteisöpedagogi joka sitä vain tarpeeksi haluaa. Minun vahvuksiini kuuluvat lisäksi seikkailukasvatus ja kansainvälinen toiminta ja sen edistäminen työssäni. Kotona, lapsuudessa ja nuoruudessa opitut ” pärjäämisen taidot ” esimerkiksi metsässä ilman sähköä ja juoksevaa vettä koen myös hyväksi taidoiksi. Se helpottaa elämää ja rauhoittaa kun tietää että pärjää kyllä vaikka tekniikka pettäisi.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tavoite voidaan jakaa kahteen eri osioon. Yhden osion tarkoitus on tutkia lumiturvallisuusosaamisen kehittämistarpeita. Toisessa osiossa taas tutkitaan mitä annettavaa yhteisöpedagogilla on lumiturvallisuuden kentällä, sekä hanketyöskentelyssä yleisesti.

Opinnäytetyön prosessi lähti käyntiin toukokuussa 2015. Hankkeen projektipäällikkö, seikkailukasvatuksen lehtori Eeva Mäkelä otti yhteyttä jo aiemmin keväällä hankkeen puitteissa, kun hän etsi opiskelijaa tekemään opinnäytetyötä tilaustyönä hankkeelle. Opinnäytetyön tekijältä odotettiin projektityöskentelytaitoja, esimerkiksi taitoa ottaa haltuun tuntematon aihe ja tuottaa siitä pyydettyä materiaalia, aiheeseen paneutumisista, itsenäistä työskentelyä ja organisoituneisuutta. Lisäksi opiskelijan tuli olla luotettava ja täsmällinen. Projektipäällikkö tarjosi työtä minulle, koska hän oli todennut minulla olevan oikeanlaista osaamista työn suorittamiseen. Pohdin tilaustyön vastaanottamista hetken, sillä lumiturvallisuus aiheena tosiaan oli ihan tuntematon. Työ vaikutti kuitenkin mielenkiintoiselta ja merkittävältä, joten päätin ottaa askeleen tuntemattomaan ja ottaa työn vastaan. Ennen työn aloittamista keskusteltiin työn tilaajan kanssa opiskelijan roolista hankkeessa ja siitä mitä opiskelijalta odotetaan.

Ensimmäinen toimeksianto oli kartoituskyselyn luominen. Toukokuussa hahmoteltiin aikataulu, ja miten työstäminen aloitetaan. Yhdessä projektipäällikön ja kouluttajien kanssa pohdittiin kysymysasettelua ja sitä mitä kysymyksillä tarkalleen halutaan selvittää. Kysymysten oikeanlainen muotoilu ja kysymysasettelu olivat tärkeitä työstön vaiheita, sillä kaikille yhteistyökumppaneille lumiturvallisuusasiat eivät olleet entuudestaan tuttuja. Esiselvityksessä oli neljä vaihetta, jotka toteutettiin kesä-elokuun aikana. Selvitys aloitettiin kysymysten luonnostelulla ja pohtimalla mitä tarkkaan ottaen haluamme kyselyllä selvittää. Toinen vaihe oli webropol-ohjelmaan tutustuminen. Kysymysmuodon valintaan ja kokeiluun käytettiin reilusti aikaa toimivimman lopputuloksen saavuttamiseksi. Pilottikysely lähetettiin muutamalle henkilölle, jotka arvioivat kyselyn ymmärrettävyyttä ja vastaamisen mielekkyyttä. Kolmas vaihe oli kyselyn lähettäminen organisaatioille saatekirjeen kera, ja vastausajan päätyttyä vuorossa oli viimeinen vaihe eli vastausten analysointi ja kokoaminen. Kysely lähetettiin 70 henkilölle, ja vastauksia saatiin 32 kappaletta.

Kyselyn pilottiversiota testattiin muutamilla koevastaajilla. Heiltä saimme arvokasta tietoa kyselyn teknisistä seikoista ja kysymysten ymmärrettävyydestä vastaajan näkökulmasta. Työstö oli jo itsessään todella mielenkiintoista, sillä kyselyä tekemässä

olin minä, opiskelija jolle aihe ei ollut laisinkaan tuttu, sekä projektipäällikkö ja kouluttajat, jotka ovat alan asiantuntijoita. Omaa näkökulmaani pystyin hyödyntämään parhaiten kysymysasettelussa, jossa koin että on tärkeää muodostaa kysymykset niin että asiasta tietämätönkin ymmärtää sisällön.

Hankkeen ja lumiturvallisuuden yhdistäminen nuorisotyöhön ja yhteisöpedagogin ammattiin tuntui aluksi ongelmalliselta. Yhdistäviä elementtejä alkoi kuitenkin löytymään, esimerkiksi turvallisuus ja mukana olevien yritysten yhteys nuorisotyöhön. Tutkimuskysymys häilyi pitkään epäselvänä. Lumiturvallisuus aiheena oli aloittaessa vierasta maaperää, mutta kyselyä luodessa ja hankesuunnitelmaan hyvin perehtymällä sain kiinni aiheesta. Lumiturvallisuudesta ei juurikaan ole suomenkielistä kirjallisuutta, mutta onneksi verkkolähteistä löytyy hyvin kansainvälistä tietoa. Ainoa suomenkielinen kirjallinen julkaisu, Vapaa lasku, on ollut keskeisenä tietolähteenä aiheeseen tutustuessa.

4.1 Kartoituskyselyn vaiheet käytännössä

Selvitystapana sähköinen kyselylomake (LIITE1) oli tilanteessa kaikista luonnollisin, sillä haastattelujen tai paperisten kyselylomakkeiden tekeminen kaikille yhteistyökumppaneille ei olisi ollut ajallisesti toimiva ratkaisu. Sähköinen kysely on myös taloudellisesti ja ekologisesti kestävämpi ratkaisu. Kyselylomake oli puolistrukturoitu, eli kysymysasetteluina perinteisten sekakysymysten lisäksi lomakkeessa käytettiin avointa kysymystä, likert-asteikkoa ja asteikkomatriisia. Vastausvaihtoehdot olivat pudotusvalikkoina kysymyksissä, sillä tavoitteena oli tehdä kyselystä napakka. Hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkkejä ovat muun muassa se että lomake ei ole liian pitkä, kysymykset samasta aiheesta ryhmitellään selkeiden otsikkojen alle, lomake on esitetattu, kysymykset ovat selkeitä ja lomake on selkeä, siisti ja houkuttelevan näköinen (Heikkilä 2008, 48 -49).

Kartoituskysely suoritettiin kesäkuun aikana. Kyselyä muokattiin pitkään, jotta kysymyksillä saataisiin selville hankkeen kannalta olennaiset asiat. Selvityksen tavoitteen on oltava selvillä ennen kyselylomakkeen laatimista, ja tutkijoiden täytyy tietää tarkalleen mitä kysymyksillä halutaan selvittää, ennen kuin kyselylomake laaditaan (Heikkilä 2008,47). Tärkeää oli, että kysymyksillä saadaan selville tämänhetkinen lumiturvallisuusosaamisen näkyminen toiminnassa, sekä sen kehittämisen tarve, jotta hanke pystyy tuottamaan yhteistyökumppaneiden tarpeeseen vastaavaa materiaalia. Kyselyn toimitti eteenpäin organisaatioille projektipäällikkö Eeva Mäkelä, sillä hän toimi hankkeen yhteyshenkilönä. Näin yhteystiedot hankkeeseen päin säilyivät selkeinä, ja organisaatiot tiesivät keneen ottaa yhteyttä jos kysyttävää ilmeni. Ennen kyselyä projektipäällikkö toimitti organisaatioille ja aiesopimuksen kirjoittaneille yhteistyökumppaneille info-kirjeen, jossa kerrottiin hankkeesta tarkemmin ja tulevasta kartoituskyselystä. Kyselyn mukana toimitettiin vielä erillinen saatekirje.

Kysely suunnattiin Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueen organisaatioille, joiden toiminnassa lumiturvallisuusasiat tulevat jollain tapaa esiin. Kyseisistä organisaatioista osa oli jo aiemmin kirjoittanut aiesopimuksen, jolla he sitoutuivat yhteistyöhön hankkeen kanssa. Kyselyn avulla pyrittiin selvittämään, kuinka paljon lumiturvallisuusasiat tulevat esiin organisaatioissa, ja millaisissa tehtävissä on eniten tarvetta lumivyöryosaamiselle, sekä vyörypelastusvälineiden käytön hallitsemiselle. Saatujen vastausten avulla voidaan rakentaa koulutuskokonaisuus ja materiaalia, jotka palvelevat hankkeen yhteistyökumppaneita mahdollisimman hyvin.

Analysointivaiheessa pyrittiin tekemään hankkeen kannalta tärkeimmistä ja vähemmän tärkeistä kysymyksistä selkeitä kokonaisuuksia. Vastaajien tärkeimpinä pitämien aihealueiden esittely omana kokonaisuutena edesauttoi hanketta saamaan tietoa toimijoiden kehittämisen tarpeesta. Käytännössä vastaukset mittasivat samalla sitä onko hankkeelle todellisuudessa tarvetta, ja vastaavatko hankkeen tavoitteet alan toimijoiden tarpeisiin. Hankkeen tarpeellisuuden kannalta vastaukset olivat positiivisia. Kokoamalla vastaajien mielestä vähiten tärkeät aihealueet pystyttiin näkemään

missä hanke voi säästää työpanostaan; jos aihealueen kehittämiseksi ei ole erityistä tarvetta, voidaan voimavarat keskittää vastaajien tärkeinä pitämiin aihealueisiin.

Vastaukset jaoteltiin myös toimialojen mukaan pienryhmiin. Ryhmiä muodostui seitsemän: hiihtokeskukset, yhdistykset ja järjestöt, valokuvaus ja videokuvaus talviolosuhteissa, oppilaitokset, opas- ja koulutuspalveluja tarjoavat tahot, välineiden maahantuoja ja julkisen sektorin toimijat. Yhdistämällä havaintoja yhteisen tekijän mukaan aineisto saadaan helpommin hallittavaksi kokonaisuudeksi (Alasuutari 2001,40). Pienryhmien vastaukset muodostettiin erillisiksi raporteiksi, joista pystyi tarkastelemaan ilmeneekö ryhmien vastauksissa sellaisia piirteitä jotka tulisi huomioida hankkeen toiminnassa. Jos vastauksista ilmeni, että joku ryhmistä ei selkeästi kuulukaan hankkeen kohderyhmään, pystyi kyseisen ryhmän mukanaolon tarpeellisuutta vielä pohtimaan. Hanke pystyy halutessaan hyödyntämään pienryhmien tuloksia koulutuspaketteja muodostaessa, jolloin koulutuksista saadaan tarvittaessa yksilöllisempiä.

Avointen kysymysten vastauksista tehtiin koonnit jossa jaoteltiin vastaukset yläotsikoiden alle. Jaottelut tehtiin niin ikään toimialojen mukaan. Avoimeen vastausvaihtoehtoon päädyttiin siksi, että kaikkien työntekijöiden luetteleminen ja sisällyttäminen kysymykseen olisi tehnyt kyselystä liian pitkän ja vaikeaselkoisen. Avoin vastauskenttä oli kahdessa kysymyksessä. Vastauskenttien tarkoitus oli saada kaikki työtehtävät ja työntekijät selville, joita lumiturvallisuusasiat kussakin organisaatiossa koskee, tai minkälaisissa työtehtävissä lumiturvallisuus ja lumivyöryosaaminen tulevat organisaation toiminnassa esiin.

4.2 Kartoituskyselyn tulokset

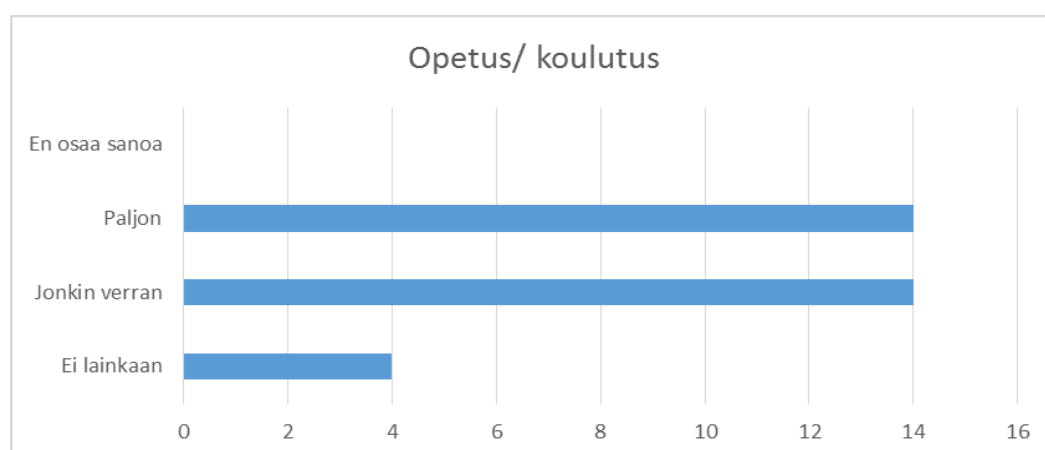
Kappaleessa esitellään kartoituskyselyn tuloksia, ja pohditaan kohtaavatko hankkeen tavoitteet ja suunnitelmat organisaatioiden tarpeita. Vastauksia esitellään kaavioina, jotta vältetään vaikeaselkoisilta numeraalisilta esityksiltä. Kartoituskysely lähetettiin 70

organisaatiolle, joista 32 vastasivat kyselyyn. Vastausaikaa annettiin kymmenen päivää. Alun perin vastausaikaa annettiin kahdeksan päivää, mutta sitä päädyttiin jatkamaan vastausten vähäisen määrän vuoksi. Vastausajan jatkaminen lisäsi vastausten määrää. Avattujen, kuitenkin vastaamatta jätettyjen kyselyiden määrä oli 49. Avattujen mutta vastaamattomien kyselyiden määrä voi selittyä muun muassa sillä, että saman organisaation sisällä useampi saattoi saada kyselyn ja avata sen, jonka jälkeen kysely ohjattiin lumiturvallisuushankkeeseen nimetylle yhteyshenkilölle. Kyselyn ajankohta kesälomien kynnyksellä saattoi myös vaikuttaa vastaajien määrään.

Tutkimuksia analysoitiin kokonaisuutena, ja lisäksi pienempiin vastaajaryhmiin jaoteltuna. Ryhmittelemällä vastaajat organisaatioiden toimialan mukaan pystyttiin paremmin näkemään mitkä hankkeen aihealueet ovat kullekin toimialalle ajankohtaisia ja mitkä taas vähemmän ajankohtaisia. Avoimista kysymyksistä tehtiin koonti, jossa esitellään seikat, jotka selkäesti nousivat esiin vastauksissa. Vastauksiin vaikuttaneita tekijöitä olivat muun muassa se, että organisaatiot toimivat hyvin erilaisissa tehtävissä. Tämä aiheutti hajontaa vastauksissa, sillä kaikki organisaatiot eivät tarjoa esimerkiksi opastus- tai koulutuspalveluja ollenkaan. Alla tuodaan esiin vastaajien tärkeimpinä pitämiä kehittämisen kohteita. Avointen kysymysten vastaukset ovat omina koonteinaan kaavioiden jälkeen.

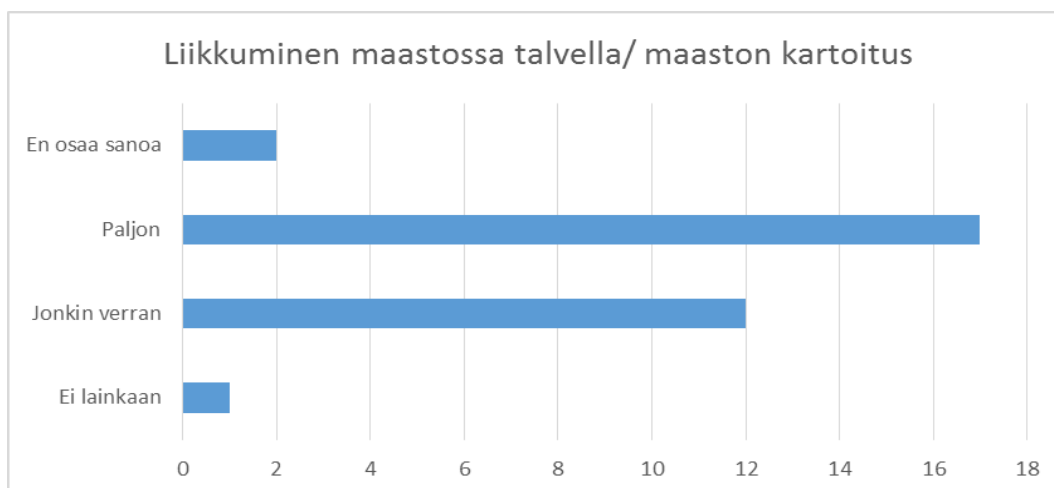
Millä tavalla lumivyöryasiat tulevat esiin organisaatiossanne?

Alla kuviot vastauksista, jotka selkeimmin kertovat aihealueista joilla lumiturvallisuusosaaminen ja lumivyöryasiat tulevat organisaatioissa eniten esiin. Vastaukset osoittavat, että hankesuunnitelmassa esitetyt kehittämisen kohteet ovat todellisia organisaatioissa.

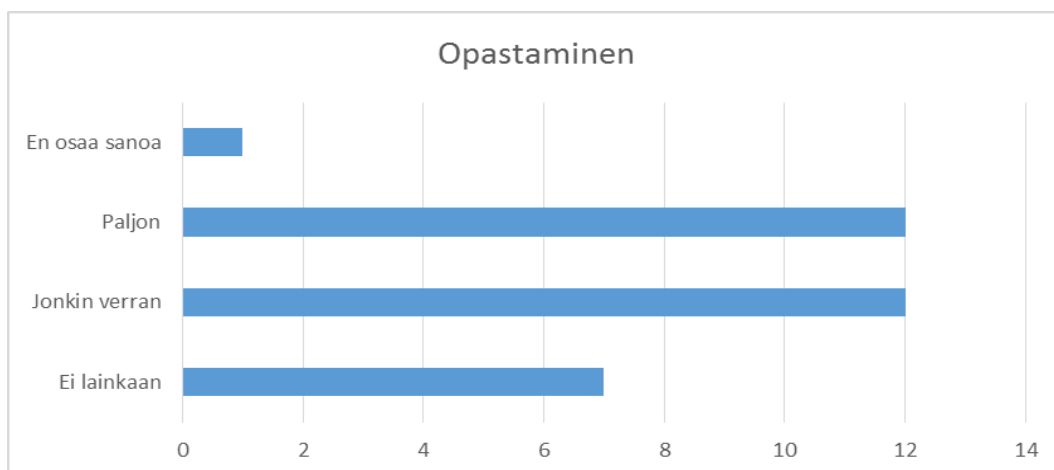
Kuvio 2. Opetus/koulutus

Toinen kuvio kertoo, että 87,5 prosentilla vastaajien edustamista organisaatioista lumiturvallisuusasiat tulevat esiin opetus- ja koulutustehtävissä. Kyseisiin aihealueisiin hankkeessa panostetaan muun muassa tarjoamalla kehittämällä lumiturvallisuuden kouluttajakoulutuksia.

Kuvio 3. Maastossa liikkuminen ja maaston kartoitus

Kolmas kuvio tukee hankkeen lähtökohtia selkeästi, sillä hankehakemuksessa hankkeen tarvetta perustellaan esimerkiksi sillä, että liikkuminen takamaastoissa ja reittien ulkopuolella on lisääntynyt Suomessa.

Kuvio 4. Opastaminen

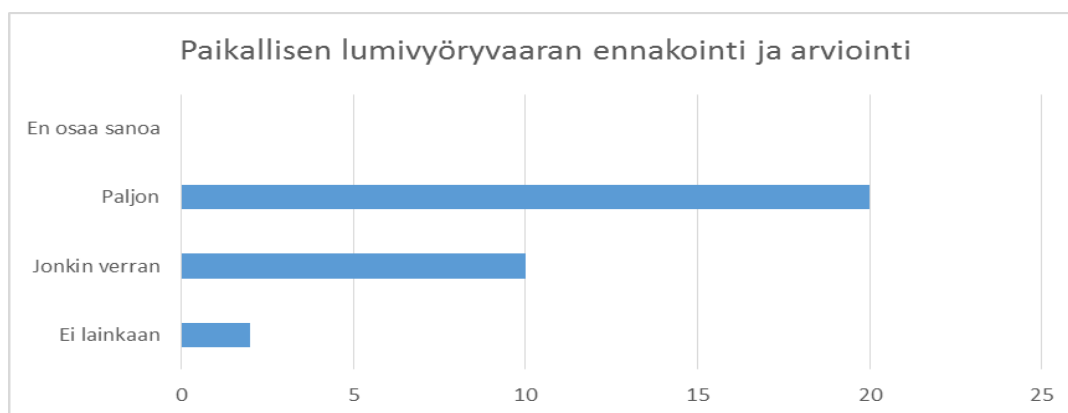
Vastaajista 75 prosenttia kertoo, että edustamansa organisaation opastustehtävissä lumiturvallisuusosaaminen tulee esiin. Opastustehtävissä tarvittavaan osaamiseen

panostamalla vaikutetaan positiivisesti myös yleiseen matkailun turvallisuuteen. Vastaukset kertovat hyvin organisaatioiden moninaisuudesta, sillä 22 prosenttia vastaajista kertoi, ettei opastustehtäviä ole, tai että lumiturvallisuusasiat eivät tule opastamistehtävissä esiin.

Avoimen kysymyksen vastausten perusteella lumivyöryasiat tulevat organisaatioissa esiin myös vyörypelastusvälineiden maahantuonnissa ja hankinnassa, lumiturvallisuuskoulutuksissa, jääkiipeilyssä, kadonneen henkilön etsinnässä, vapaalaskukursseilla, luonnossa tapahtuvissa kuvaustilanteissa ja talvivaellukseen liittyvissä lumi- ja muissa turvallisuusasioissa.

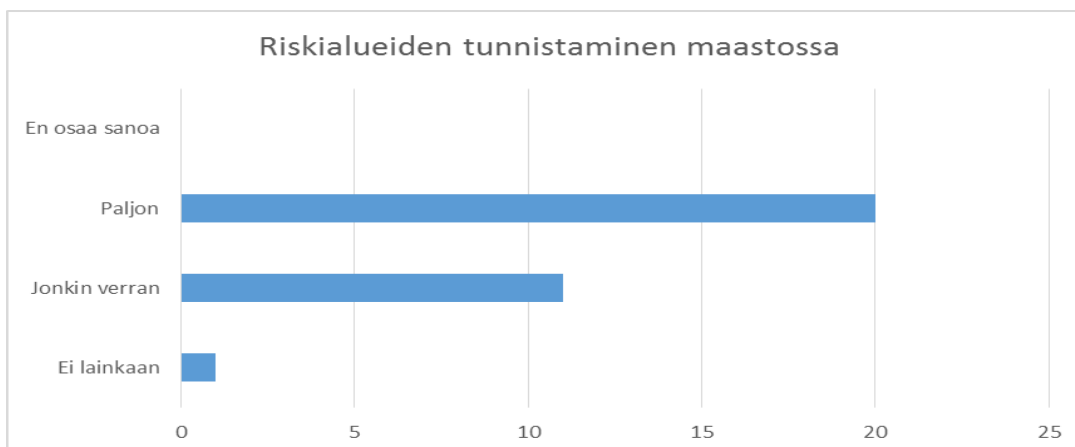
Millaisissa tehtävissä organisaatiossanne on tarve lumivyöryosaamiselle?

Kysymyksillä haluttiin selvittää, mitkä ovat ne konkreettiset tehtävät joissa lumivyöryosaamista tarvitaan. Alla kuviot vastauksista, joista ilmeni selkeästi kehittämisen kohteet. Vastaukset kertovat vastaajaorganisaation toiminnasta, mutta kyseiset seikat koskevat myös luonnossa liikkuvia harrastajaryhmiä.

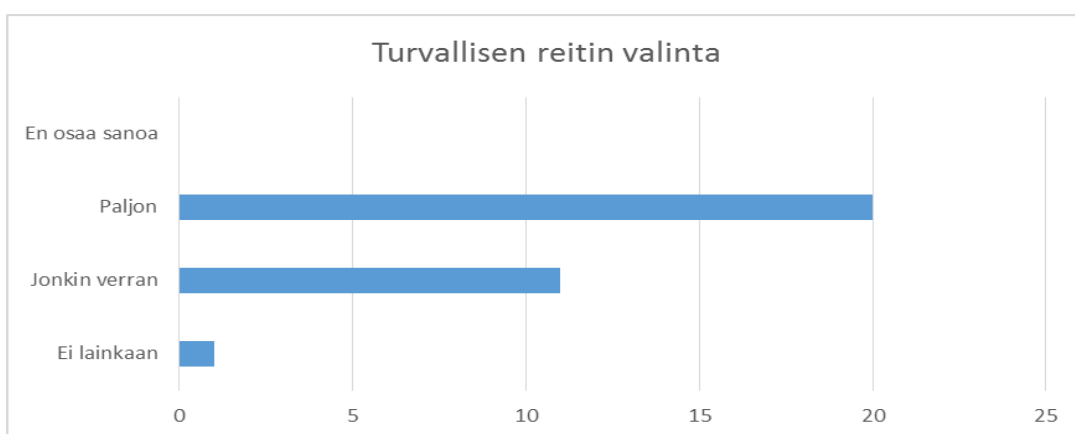

Kuvio 5. Lumivyöryvaaran ennakointi ja arviointi

Virallisia lumivyöryennusteita Suomessa tekee Ilmatieteenlaitos. Pelkästään virallisten ennusteiden ja tiedotteiden varaan ei kuitenkaan voida aina laskea, sillä olosuhteet voivat muuttua nopeasti, eivätkä ennusteet ole välttämättä tarpeeksi paikallisia. Turvallisuuden kannalta tärkeää olisi että organisaatiot pystyisivät itsenäisesti ennakoimaan lumivyöryvaaran ja arvioimaan sen.

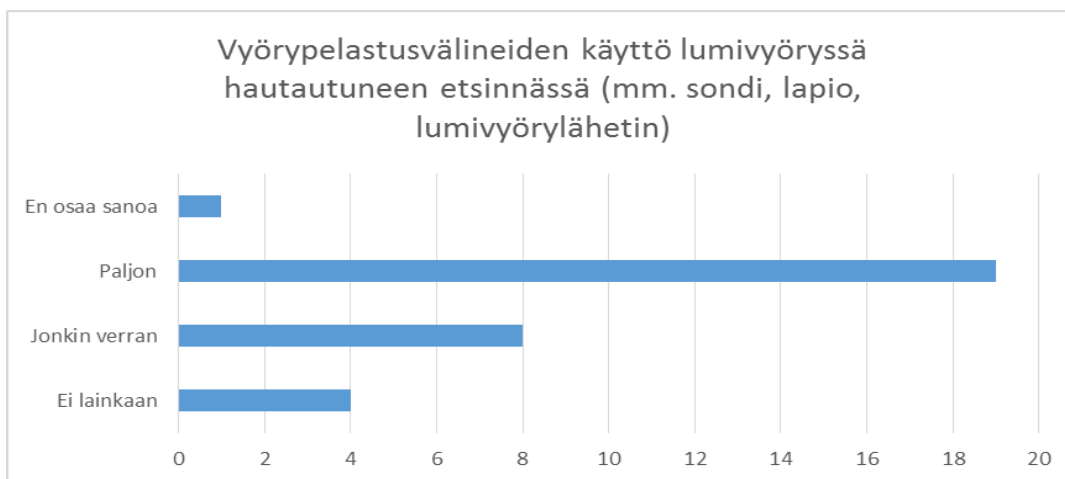

Kuvio 6. Riskialueiden tunnistaminen

Kuvio 7. Turvallisen reitin valinta

Kuviot kuusi ja seitsemän, kuten myös aiemmat kuviot, ilmentävät sitä tosiasiaa että Suomessa lumiturvallisuusosaaminen todella on kehittämisen tarpeessa. Riskialueiden tunnistaminen maastossa sekä turvallisen reitin valinta ovat edellytyksiä laadukkaalle ja turvalliselle harrastamiselle, työnteolle ja turismille. Osaamalla ennakoida ja arvioida lumivyöryriskiä pystytään tekemään päätös maastoon lähtemisestä. Maastossa ollessa täytyy kuitenkin tehdä jatkuvaa arviointia siitä, minne on turvallista liikua ja mitä reittejä kannattaa käyttää.

Kuvio 8. Vyörypelastusvälineiden käyttö

Vyörypelastusvälineiden oikeanlainen käyttö voi joskus ratkaista sen selviääkö uhri hengissä vai ei. Lumivyöryonnettomuuden sattuessa kyse on minuuttipelistä, ja oikeanlaisella toiminnalla ja välineiden käytöllä pystytään toimimaan tehokkaasti ja järjestelmällisesti ja näin uhrilla on suuremmat mahdollisuudet selviytyä hengissä ja mahdollisimman vähillä vammoilla. (Verkasalo, Henttonen&Arponen 2013, 259.) Vastaus-ten hajontaa voidaan jälleen selittää sillä, että kaikki vastaajien edustamat organisaatiot eivät toteuta toimintaa, jossa olisi konkreettista tarvetta vyörypelastusvälineiden käytölle.

Yllä mainittujen kehittämisen kohteiden lisäksi puolet tai yli puolet vastaajista kertoivat toivovansa hankkeelta: koulutuksia, koulutusmateriaalia suomeksi, päätöksenteokorttia lumivyöryjen ennustamisen avuksi, nettisivustoa tiedonjakoon, osaamisen päivittämistä sekä verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa. Selkeästi vähiten vastaajat toivoivat yleisötapahtumia.

Kartoituskyselyn lopussa olevalla avoimella kysymyksellä mahdollistettiin se, että kaikki tehtävänimikkeet tulevat esiin, joissa lumiturvallisuusosaamista tarvitaan. Tehtävänimikkeistä muodostettiin neljä pääryhmää, jotka helpottivat vastausten käsittelyä. Ryhmittely tapahtui aihealueittain.

Tehtävänimikkeet, joissa lumiturvallisuusosaamista tarvitaan:

Opastus- ja koulutustehtävissä esiin tulivat esimerkiksi vuoristo-opas, maasto- ja hiihto-opas, lumiturvallisuuskouluttaja, seikkailuohjaaja ja erä- ja luonto-oppaat.

Pelastustoiminta-ryhmässä tehtävänimikkeitä olivat muun muassa ski patrol-henkilöt, kadonneen etsintä talviolosuhteissa, rinnetoiminta, pelastusylitarkastaja ja turvallisuuspäällikkö hiihtokeskuksissa.

Kolmas ryhmä oli toimintaympäristöjen huoltajat/vastaavat, joka piti sisällään huoltomiehet, rinnepäälliköt, rinnekoneen kuljettajat, puistomestarit ja suunnittelijat sekä luontovalvojan.

Neljäs ja viimeinen ryhmä on valokuvaus ja videokuvaus. Talviolosuhteissa kuvatesa kuvaaja ja kuvattava, ohjaaja, äänittäjä, tuotantopäällikkö ja location scout (kuvaspaikan etsijä) ovat kaikki tilanteessa jossa lumivyörytietoutta ja lumiturvallisuusosaamista tarvitaan.

Viimeinen kysymys kyselyssä liittyi harrastajaryhmien lumiturvallisuuden lisäämiseen. Vastaajat olivat sitä mieltä, että eniten lumiturvallisuusosaamista tulisi lisätä vapaa-laskijoille, moottorikelkkailijoille ja tunturihiihtäjille/eräretkeilijöille. Kysymyksen lopussa oli avoin kenttä, johon vastaajat saivat ehdottaa harrastajaryhmiä joita ei mainittu vaihtoehdoissa. Vastaajat listasivat sinne mm. vuori- ja jääkiipeilijät, ulkomaille suuntaavat kotimaiset laskettelijat, vuorivaeltajat sekä matkatoimistojen asiakkaat. Avoimen kysymyksen kautta hanke sai hyvää tietoa siitä, olisiko mahdollisesti vielä lisää ryhmiä ja yhteistyökumppaneita joita kutsua hankkeeseen mukaan.

4.3 Kartoituskyselyn hyödyt hankkeelle

Kartoituskyselyn tarkoitus ja tavoite oli hankkia hankkeelle tietoa alan toimijoiden tarpeista ja aihealueista joihin toimijat kaipaavat kehittämistä. Kyselyn avulla hanke sai tarpeellisuuden todentamisen lisäksi arvokasta tietoa siitä mihin suuntaan koulutus-

pakettien kehittämisessä ja materiaalin tuottamisessa tulisi lähteä. Kyselyn tulokset tukevat hankkeen linjaa. Ainoa oikea tieto alan kehittämistarpeista tulee luonnollisesti suoraan toimijoilta. Lisäksi organisaatiot saatiin sitoutettua hankkeen toimintaan, vaikka erillistä aiesopimusta ei olisikaan allekirjoitettu. Kyselyn kautta hanke sai myös yhteystiedot organisaatioiden yhteyshenkilöiltä, joka helpottaa yhteydenpitoa hankkeen myöhemmissä vaiheissa.

Samalla kysely toimi markkinoinnin edistäjänä. Kyselyn mukana lähteneessä saatekirjeessä kerrottiin hankkeen suunnitelmista ja tavoitteista, ja siinä mainittiin esimerkiksi lumiturvallisuusseminaari joka järjestetään Rovaniemellä 26. -27.11.2015. Seminaarin suosio yllätti hankkeen työryhmän, sillä se varattiin loppuun ja osallistujia on varasijoille saakka (Muittari 2015b). Vaikka organisaatiosta ei olisi saatu vastausta kyselyyn, tieto toiminnasta on kuitenkin saatu isolle osalle suomalaisista lumiturvallisuuden parissa toimivista organisaatioista.

Kartoituskyselyn pohjalta tehtiin hankkeen ohjausryhmälle diaesitys, josta ilmeni mitä kartoituskyselyn perusteella pidetään tärkeimpänä kehitettävänä aihealueena, ja mitä vastaajat pitivät vähemmän tärkeinä. Näin saatiin kokonaiskuva siitä, mitä hankkeen kannattaa lähteä ensin kehittämään. Lisäksi ohjausryhmä sai arvokasta tietoa kentän suhtautumisesta hankkeeseen, sekä vakuuden siitä että hankkeen on todellinen tarve. Tulosten avulla todettiin myös, että hanke on tavoittanut oikean kohderyhmän.

Kaikki selvitysmateriaali jää hankkeen käytettäväksi. Materiaaliin voi tarvittaessa palata koulutusten ja materiaalin suunnitteluvaiheessa, mikäli tarvitaan yksityiskohtaista tietoa vastaajaryhmistä tai ryhmien vastauksista

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen teossa on pyritty noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Kyselyyn vastaaminen on ollut täysin vapaaehtoista, esimerkiksi aiesopimukset eivät siis ole velvoittaneet kyselyyn vastaamiseen. Vastauksia ei ole käsitelty eikä kysymysasette-

lua muokattu kyselyn julkaisemisen jälkeen. Vastaajien anonymiteetti on säilytetty, eikä tuloksista pysty tunnistamaan yksittäisten vastaajien vastauksia. Vastaajien yhteydetiedot eivät tule missään vaiheessa tutkimusta julki. Kyselyyn kohderyhmälle lähti kyselyn yhteydessä saatekirje, jonka projektipäällikkö oli laatinut. Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn tavoitteista ja hankkeen toiminnasta.

Opinnäytetyöprosessissa on pyritty noudattamaan tiedeyhteisön, tässä tapauksessa Humanistisen ammattikorkeakoulun, tunnustamia ja käyttämiä toimintatapoja. Vastuu tutkimuksen eettisyydestä ja oikeanlaisista toiminatavoista on kuitenkin aina tutkijalla itsellään. Teksteihin viittaukset ja tekstien lainaukset on pyritty merkitsemään mahdollisimman selkeästi, niin ettei plagiointia tapahdu. Opinnäytetyötä tehdessä on otettu huomioon muiden tutkijoiden tekemä työ ja annettu sille kuuluva arvo merkitsemällä kaikki työssä käytetyt teokset ja julkaisut viittauksiin sekä lähdeluetteloon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 23-26; Mäkinen 2006, 25-27.)

5 LOPUKSI

Opinnäytetyöprosessissa haastavinta oli aiheen vieraus sekä hankkeen ja nuorisotyön kentän looginen yhdistäminen. Kun omaa kokemusta lumiturvallisuuden kentältä ei ollut, vei aiheeseen perehtyminen enemmän aikaa. Toisaalta kun lopulta ymmärsin kunnolla oman roolini hankkeessa ja tässä työssä, tutkimuksen asettelu helpottui. Seikkailukasvatus tuli mukaan luonnollisesti oman osaamiseni kautta Yhteisöpedagogikoulutuksesta saadut projektityöskentelytaidot ja niiden monipuolisuus valkenivat itselleni kunnolla vasta tämän prosessin aikana.

Erilaiset projektit ja hankkeet ovat arkipäivää nuorisotyössä. Kun nuorisotyön rahoitus on niukka ja leikkauksia uhataan tehdä, voidaan hankerahoituksilla turvata nuorisotyön laatu ja toiminnan ylläpitäminen. Hankerahoituksilla pystytään lisäämään nuorisotyön arvoa kunnissa ja kaupungeissa, ja sillä voidaan luoda uudenlaista toimintaa

ja hankkia niitä resursseja, joihin ei välttämättä muuten olisi varaa. On sanomattakin selvää, että hankkeiden kirjo nuorisotyössä on laaja. Esimerkiksi Torniossa on tehty neljää eri nuorisotyön muotoa projektirahoitteisesti yhtä aikaa: medianuorisotyö, tyttötyö, tyttöjen mielenterveystyö ja osallistava musiikki- ja tapahtumatuotannon kulttuuriprojekti. Nämä ovat erinomaisia esimerkkejä kertomaan kuinka laaja yhteisöpedagogin työkenttä voi olla. Yhteisöpedagogin täytyy olla valmis opettelemaan ja oppimaan nopeasti, ja projektityöskentelyssä täytyy olla valmis hankkimaan taidot myös hakemusten ja tutkimusten tekoon. Työnkuva voi olla laaja eikä välttämättä vastaa omaa erikoisosaamista, mutta hyvä yhteisöpedagogi hankkii tarvittavan osaamisen ja ottaa uuden aiheen haltuun. Yhteisöpedagogeilla on hyvät lähtökohdat toteuttaa laadukasta nuorisotyötä, kunhan uskaltaa haastaa itsensä eikä koskaan lakkaa kehittymästä.

Perustelut sille, miksi Humanistinen ammattikorkeakoulu hallinnoi lumiturvallisuuteen liittyvää hanketta, löytyy tästä opinnäytetyöstä. Hankkeen nimi tai kohderyhmäkään eivät sitä välttämättä yleisölle kerro. Hankkeen toiminnassa on kuitenkin mukana tahtoja, joiden toiminta koskettaa myös nuorisotyön kenttää. Nuoret harrastajat suuntaavat muiden lailla yhä enemmän koskemattomiin maastoihin ja reittien ulkopuolelle laskemaan ja moottorikelkkailemaan, mutta turvallisuustaidot ovat silti puutteelliset. Mukana on myös matkailuyrityksiä, jolloin välillisesti hankkeesta hyötyy iso joukko suomalaisia ja ulkomaalaisia palveluiden käyttäjiä.

Omaa näkökulmaani halusin tuoda esiin, koska kuten mainitsin, olin tietämätön aiheesta ennen tätä työtä. Oma kertomukseni oli vain esimerkki yhteisöpedagogien moninaisesta osaamisesta ja siitä, miten omaa kokemusta voi hyödyntää teoretiedon lisäksi. Nuorisotalon ammattilaisen täytyy olla tulevaisuuteen katsova ja muutoksessa mukana pysyvä, innostunut ja innostava tekijä. Oma tausta ja arvomaailma saa näkyä, sillä se muodostaa ison osan siitä millainen olet yhteisöpedagogina.

Kansainväliset opinnot ovat vahvasti sidoksissa tähän hankkeeseen ja nuorisotyöhön. Lumiturvallisuuden kenttä on kansainvälinen, ja alan edelläkävijät ovat muualla kuin Suomessa. Verkostoituminen edesauttaa toiminnan laadun parantamisessa, ja

kansainvälisten suhteiden avulla toimintaa voidaan uudistaa ja kehittää yhtenäisemmäksi kansainvälisen tason kanssa. Sekä seikkailukasvatus että lumiturvallisuusosaaminen ovat universaaleja toiminnaltaan, molemmissa pätee samat peruseriaatteen, menit sitten minne päin maailmaa tahansa. On hienoa saada Suomeen kansainväliset standardit täyttävä lumiturvallisuuden ja lumivyörytiedouden koulutus.

Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä oli tälle opinnäytetyölle otollisin, sillä tarkoituksena oli tutkia olemassa olevaa toimintaa ja toiminnan kehittämistä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavaksi riittää pienikin joukko tapauksia, mutta analysoinnissa pyritään olemaan mahdollisimman tarkka. Tämän tutkimusmenetelmän avulla oli helpoin saada tietoa joka muodostaa pohjan hankkeen toiminnalle. Aineiston keruu tapahtui kokonaan sähköisellä lomakkeella. (Heikkilä 2008, 16-17.)

Narratiivista menetelmää päädyin käyttämään sen monipuolisuuden vuoksi. Narratiivisesta menetelmästä on monta eri tulkintaa, ja kaikki tutkijat eivät pidä sitä tutkimusmetodinä ollenkaan (Kaasila, Rajala & Nurmi 2008, 110- 111). ”Narratiivisen tutkimuksen lähtökohtana on ajatus, että kertomukset ja tarinat ovat ihmiselle sisäinen ja luonteenomainen tapa jäsentää elämäänsä, kokemuksiaan ja itseään.” Tässä yhteydessä on käytetty minäkertomusta. (Hänninen & Valkonen 1998.) Minäkertomuksen koin luontevimmaksi tavaksi itselleni, koska sillä tavalla pystyin kirjoittamaan puhtaasti omasta näkökulmastani. Uskon, että lukijan on helpompi ymmärtää mitä kerron yhteisöpedagogin roolista tässä hankkeessa ja hankkeessa yleisesti, kun siitä on olemassa käytännön esimerkki jolla on täysin samat edellytyksen toimia tehtävissä kuin kellä tahansa muullakin yhteisöpedagogilla.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Ammattinetti 2015. Viitattu 20.9.2015

www.ammattinetti.fi/ammattit

Blanco, Alberto 2015. Humakin lumiturvallisuusosaaminen on Suomen huippua. Humanistisen ammattikorkeakoulun uutiset. Viitattu 15.10.2015
<http://www.humak.fi/uutiset/lumiturvallisuushanke-rovaniemella/>

Bowles, Steve & Telemäki, Matti 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö. Osa 1. Oulun yliopistopaino. Oulu.

Cassidy , Kate J. 2009. Teoksessa Stremba, Bob&Bisson, Christian A. Teaching adventure education theory. Best practices. Champaign: Human Kinetics.

Fjällsäkerhetsrådet 2015. Viitattu 8.9.2015.
<http://www.fjallsakerhetsradet.se/laviner>

Hankehakemus 2015. Lumiturvallisuuskoulutuksen kehittäminen ja lumivyörytiedon tuottaminen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. LIITE 2.

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. 7.painos. Helsinki: Edita Prima Oy

Hirsjärvi, Sirkka& Remes, Pirkko& Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. 15. -16. painos. Helsinki: Tammi

Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.9.2015 ja 15.11.2015.
www.humak.fi

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015. Opinto-opas 2014-2015. Viitattu 9.11.2015.
http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/07/humak_opinto-opas_2014_2015_web_0.pdf

Humanistisen ammattikorkeakoulun strategia 2013-2017. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.11.2015.
<http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/07/Humakin-strategia-2013-2017.pdf>

Hänninen, V & Valkonen, J 1998. Teoksessa Kaasila, Raimo & Rajala, Raimo& Nurmi, Kari E. (toim.) 2008. Narratiivikirja. Menetelmiä ja esimerkkejä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Kaasila, Raimo & Rajala, Raimo & Nurmi, Kari E. (toim.) 2008. Narratiivikirja. Menetelmiä ja esimerkkejä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Kolehmainen, Marjo 2014. Yhteisöpedagogiikan uudet avaukset, Viitattu 26.10.2015.
<http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-yhteisopedagogiikan-uudet-avaukset-2012.pdf>

Lumivyöry.fi 2015. Lumiturvallisuushankkeen sivusto. Viitattu 22.1.2015.
<http://www.lumivyory.fi/yhteistyossa/>

Mitten, Denise 2009. Teoksessa Stremba, Bob & Bisson, Christian A. Teaching adventure education theory. Best practices. Champaign: Human Kinetics.

Mortlock, Colin 1984. The adventure alternative. Milnthorpe: Cicerone

Muittari, Jussi 2015a. Huippu-lehden julkaisu 8/2015. Lumiturvallisuuden koulutusjärjestelmä uudistuu. Viitattu 15.11.2015.

Muittari, Jussi 2015b. Humakin lumiturvallisuusosaaminen on Suomen huippua. Humanistisen ammattikorkeakoulun uutiset. Viitattu 15.11.2015.
<http://www.humak.fi/uutiset/lumiturvallisuushanke-rovaniemella/>

Mäkelä, Eeva 2015. Humakin lumiturvallisuusosaaminen on Suomen huippua. Humanistisen ammattikorkeakoulun uutiset. Viitattu 15.11.2015
<http://www.humak.fi/uutiset/lumiturvallisuushanke-rovaniemella/>

Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

Määttä, Jukka 2014. Nuorisotyön osaamisperustaa vahvistamassa. Navigointia nuorisotyön osaamiseen. Humakin nuorisotyöryhmän kehittämissuunnitelman ajatuksia. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.11.2015
http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/HUMAK_Navigointia-nuorisotyon-osaamiseen.pdf

Määttä, Jukka & Väisänen, Mira 2015. Moninaisille kentille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.11.2015
<http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/11/vaisanen-ja-maatta-moninaisille-kentille.pdf>

Outward Bound Finland ry 2015. Viitattu 17.10.2015
<http://www.outwardbound.fi/outward-bound/historia-ja-kurt-hahn>

Outward Bound International 2015. Viitattu 17.10.2015

<http://www.outwardbound.net/about-us/history/>

Simply Psychology 2015. Viitattu 17.10.2015

<http://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>

Soanjärvi, Katariina 2014. Navigointia nuorisotyön osaamiseen; Humakin nuorisotyön kehittämisryhmän ajatelmia. Viitattu 8.9.2015.

http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/HUMAK_Navigointia-nuorisotyon-osaamiseen.pdf

Stremba, Bob 2009. Teoksessa. Teoksessa Stremba, Bob&Bisson, Christian A. Teaching adventure education theory. Best practices. Champaign: Human Kinetics

Stremba, Bob & Bisson, Christian A 2009. Teaching adventure education theory. Best practices. Champaign: Human Kinetics.

The Spirit of Adventure foundation 2015. Viitattu 17.10.2015

<http://www.soadventure.org/the-foundation/colin-mortlock>

Verkasalo, Matti & Henttonen, Jarkko-Juhani & Arponen, Kai 2013. Vapaa lasku. Tieto, taito, turvallisuus. Helsinki: Kustannus oy Vapaa lasku.

Whittingham, Martyn 2009. Teaching adventure education theory. Best practices. Champaign: Human Kinetics.

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

LIITE 2 Aiesopimuksen allekirjoittaneet

LIITE 3 Kartoituskyselyn tulokset

LIITE 1
KYSELYLOMAKE

Lumiturvallisuusosaamisen kartoitus

Kyselyyn vastaaminen vie 5-7 minuuttia.

Organisaation perustiedot

Organisaatioiden tietoja keräämällä pyrimme siihen, että pystymme luomaan toimijoiden tarpeita parhaiten vastaavaa materiaalia ja koulutusta. Tietoja käytetään ainoastaan hankkeen sisällä, eikä niitä luovuteta eteenpäin.

Organisaation taustatiedot

Organisaatio _____

Organisaation koko _____

Arvionne mukaan kuinka montaa työntekijää
lumivyöryasiat koskettavat jollain tavalla? _____

Lomakkeen täyttäjä

Lomakkeen täyttäjän tietoja käytetään ainoastaan yhteydenpitoon hankkeen ja toimijan välillä, eikä tietoja luovuteta eteenpäin.

Nimi

Tehtävä organisaatiossa

Sähköposti

Puhelin

Taustatietoa lumivyöryosaamisesta

Näiden kysymysten tarkoituksena on selvittää kuinka paljon lumivyöryosaamisen tarve tulee esiin organisaatiossanne.

Millä tavalla lumivyöryasiat tulevat esiin organisaatiossanne?

Valitse vaihtoehdoista organisaationne tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto.

Suunnittelutyö ja organisointityö

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Tiedottaminen

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Liikkuminen maastossa talvella/ Maaston kartoitus

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Opetus/ Koulutus

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Opastaminen

- Ei lainkaan

- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Pelastusharjoittelu/ Pelastustyö

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Muu, mikä?

Kuvaile tekstikenttään toiminto ja kerro kuinka paljon lumivyöryasiat tulevat kyseisessä toiminnossa esiin.

Millaisissa tehtävissä organisaatiossanne on tarve lumivyöryosaamiselle?

Tehtävänimikkeitä kysymällä pyrimme kartoittamaan minkälaisissa työtehtävissä lumivyöryosaamiselle on tarvetta.

Tehtävänimike/ Työnkuva

Kirjoita kenttään kaikki tehtävänimikkeet/työnkuvat organisaatiossanne joissa on tarvetta lumivyöryosaamiselle.

Lumivyöryosaamisen tarve organisaatiossanne

Millaista lumivyöryihin liittyvää osaamista***organisaatiossanne tarvitaan?***

Kysymyksillä kartoitettamme millaista lumivyöryosaamista organisaationne tarvitsee. Valitse vaihtoehdoista se joka kuvaa tarvetta parhaiten.

Lumivyöryennusteen laadinta

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Lumivyöryennusteen tulkinta

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Paikallisen lumivyöryvaaran ennakointi ja arviointi

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Riskialueiden tunnistaminen maastossa

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Turvallisen reitin valinta

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Lumivyörytiedon ja lumiturvallisuustaitojen kouluttaminen

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Tiedottaminen/ Tiedotusmateriaalin tuottaminen

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Lumivyöryonnettomuustilanteen organisoiminen ja pelastustilanteen kokonaishallinta

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Vyörypelastusvälineiden käyttö lumivyöryssä hautautuneen etsinnässä (mm. lumivyörylähetin, sondi, lapio)

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Mitä toivotte hankkeelta?

Valitse organisaationne tarpeisiin parhaiten vastaavat vaihtoehdot.

Koulutuksia

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Koulutusmateriaalia suomeksi

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Seminaareja

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Yleisötapahtumia

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Päätöksentekokortti lumivyöryjen ennustamiseen

Päätöksentekokortti on muovinen kortti, jota voi kuljettaa matkassa maastossa. Kortin avulla pystyt helposti tekemään riskianalyysin alueesta ja arvioimaan onko alueella turvallista liikkua.

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Nettisivusto tiedonjakoon

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Osaamisen päivittämistä

- Ei lainkaan

- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Muita asioita, mitä mielestänne tulisi kehittää

lumenturvallisuuden saralla.

Kirja suomen kielellä

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Alueellisesti rajatumpia lumivyöryennusteita

- Ei lainkaan
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Harrastajaryhmät, joiden lumivyörytietoisuutta

tulisi näkemyksenne mukaan lisätä

Harrastajaryhmät

Seuraaville harrastajaryhmille lumenturvallisuusvalistusta tulisi mielestänne lisätä:

1=vähän, 2= jonkin verran, 3=paljon.

Valitse kullekin harrastajaryhmälle sopivin vaihtoehto.

- Nuoret laskettelijat (alaikäiset)
- Lumikenkäilijät
- Tunturihiihtäjät / eräretkeilijät
- Moottorikelkkailijat
- Vapaalaskijat / rinteiden ulkopuolella laskettelevat

Muu harrastajaryhmä, mikä?

Kirjoita kenttään harrastajaryhmä ja numero kuvaamaan sitä kuinka paljon
kyseinen harrastajaryhmä mielestänne tarvitsee lumivyöryvalistusta.

Muita terveisiä hankkeelle:

LIITE 2

AIESOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTANEET

Yhteistyössä

Hankkeen kanssa aiesopimuksen allekirjoittaneet tahot löydät tästä. Jos olet kiinnostunut yhteistyöstä hankkeen kanssa, ota yhteyttä hankkeen työntekijöihin.

Adventure Partners Oy
Arktisia Elämyksiä Reuter/Vuoristoretet
Hiihtokeskus Iso-Ylläs Oy
Kuusimäki Oy
Lapin Pelastuslaitos
Matkailun Tutkimus- ja koulutusinstituutti
Metsähallitus, Lapin luontopalvelut
Milargo Ltd Oy (Elämysmatkat)
OAC Finland Oy
Outdoor Academy/Kronoby Folkhögskola
Oy Levi Ski Resort Ltd
Rukakeskus Oy & Pyhätunturi Oy
Santasport Lapin Urheiluopisto
Suomen Hiihdonopettajat ry
Suomen Latu ry
Suomen Lumilautaliitto ry
Suomen Lumiturvallisuuskoulutus Ky
Sää- ja turvallisuuskeskus/Ilmatieteenlaitos
Vuokatin Urheiluopisto
Ylläs-Ski Oy & Ski Resort Luosto Oy & Lapland Hotels Oy & Hiihtokeskus Olos/Pallas

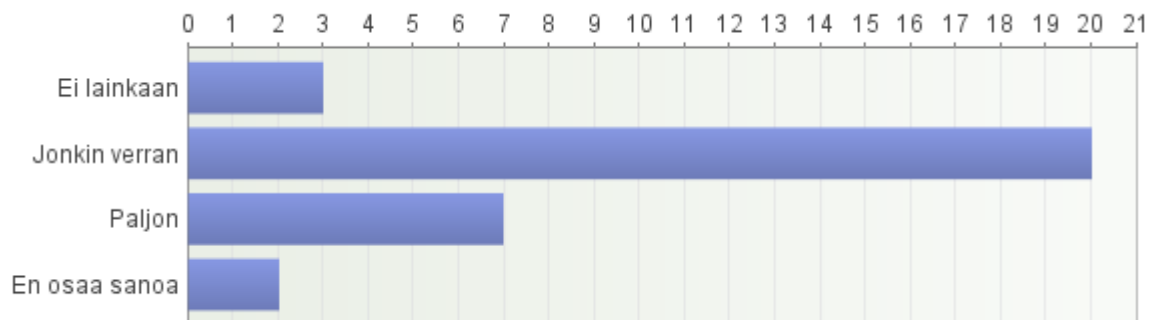
(www.lumivyory.fi)

LIITE 3

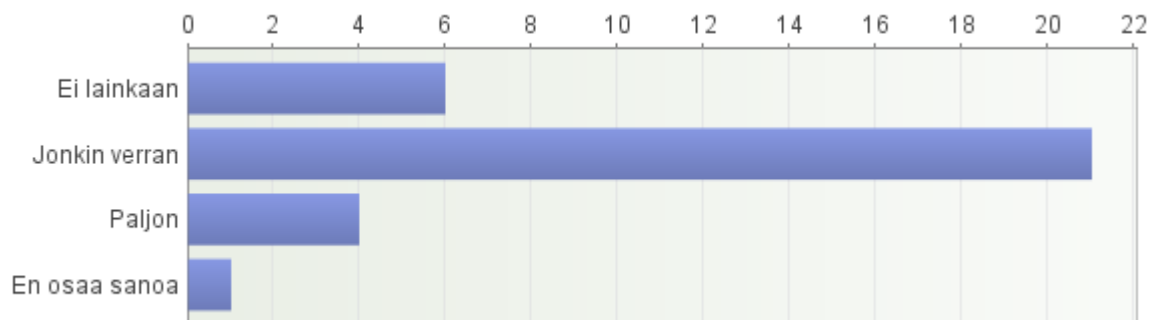
KARTOITUSKYSSELYN RAPORTTI

Lumiturvallisuusosaamisen kartoitus**3. Suunnittelutyö ja organisointityö**

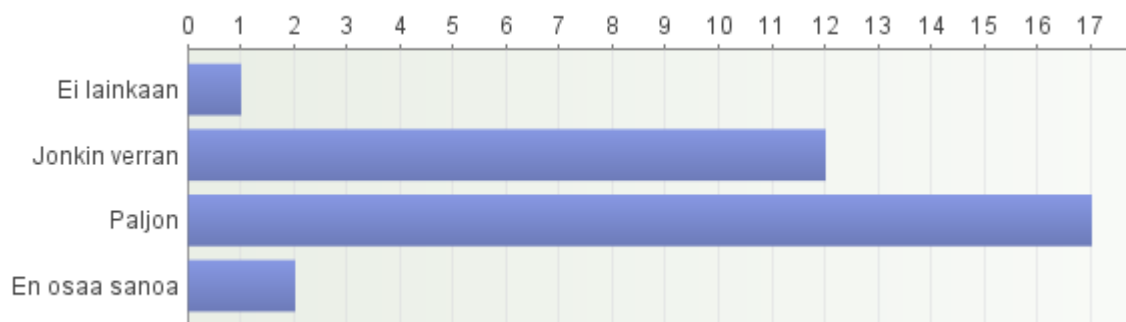
Vastaajien määrä: 32

4. Tiedottaminen

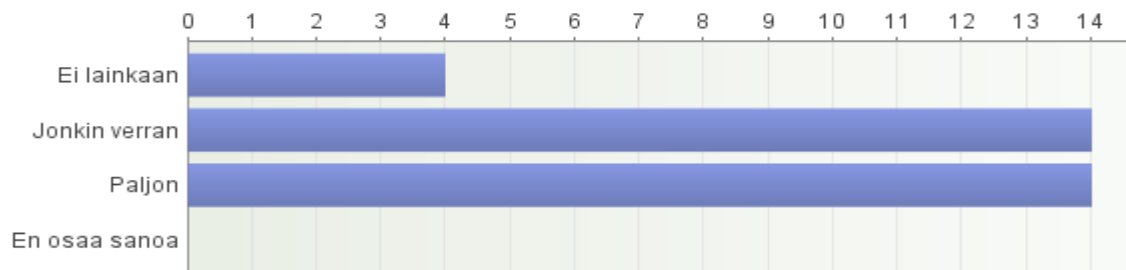
Vastaajien määrä: 32

5. Liikkuminen maastossa talvella/ Maaston kartoitus

Vastaajien määrä: 32

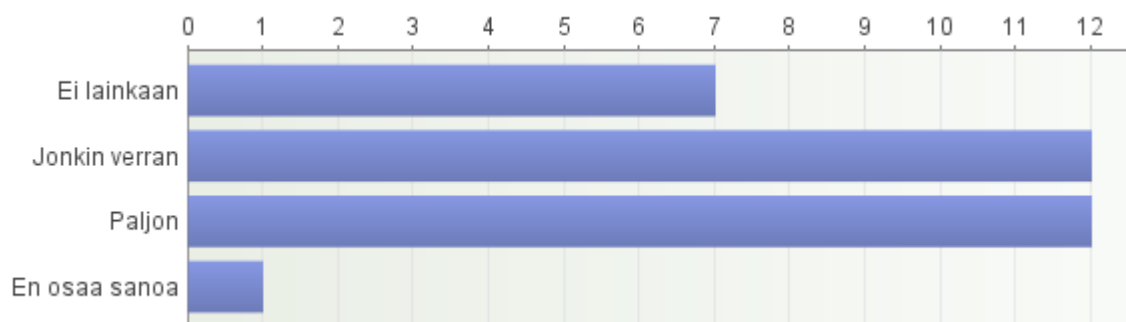
6. Opetus/ Koulutus

Vastaajien määrä: 32

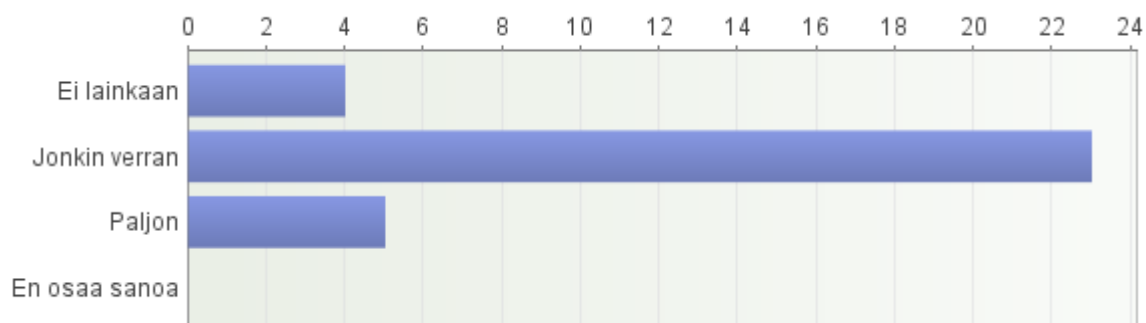
7. Opastaminen

Vastaajien määrä: 32

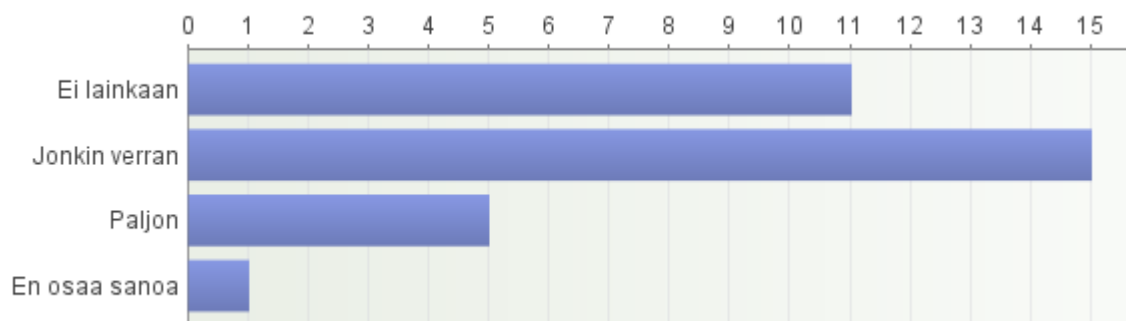
8. Pelastusharjoittelu/ Pelastustyö

Vastaajien määrä: 32

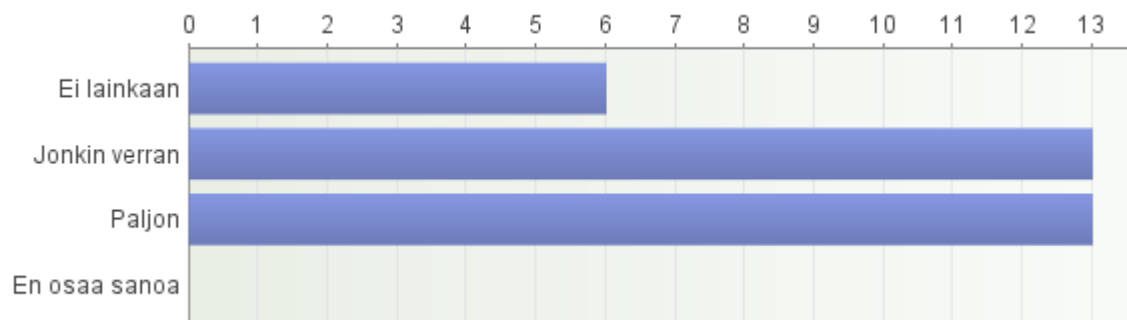
11. Lumivyöryennusteen laadinta

Vastaajien määrä: 32

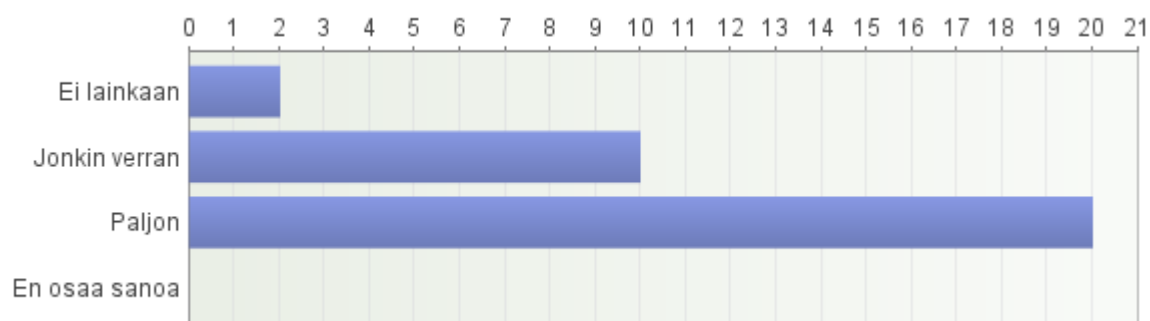
12. Lumivyöryennusteen tulkinta

Vastaajien määrä: 32

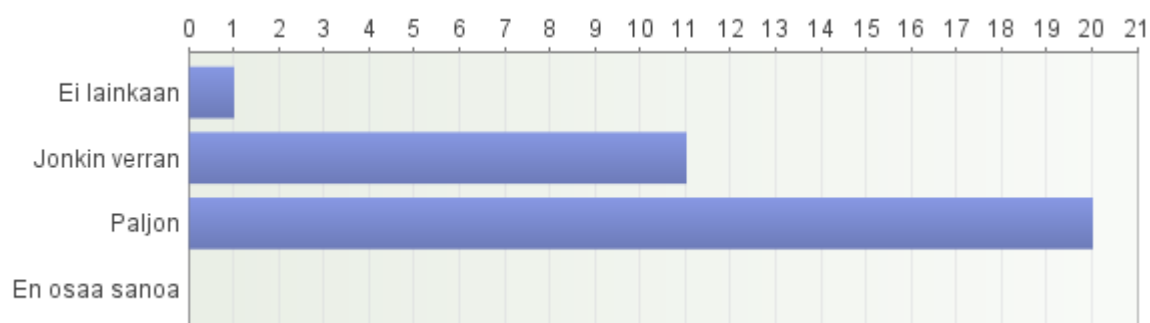
13. Paikallisen lumivyöryvaaran ennakointi ja arviointi

Vastaajien määrä: 32

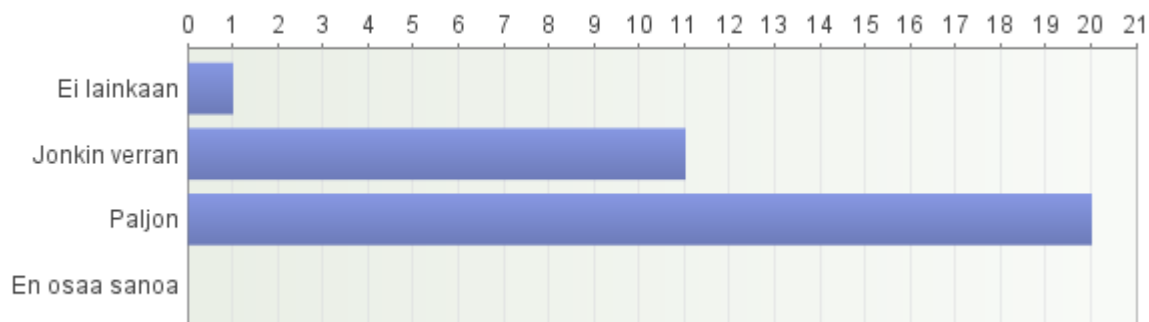
14. Riskialueiden tunnistaminen maastossa

Vastaajien määrä: 32

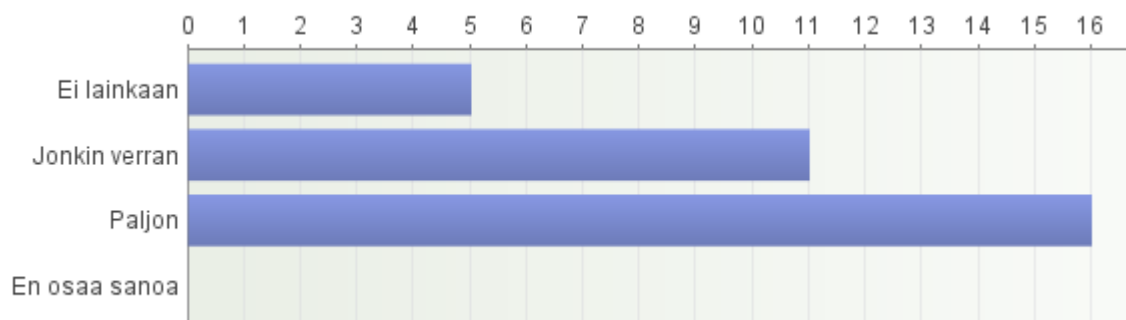
15. Turvallisen reitin valinta

Vastaajien määrä: 32

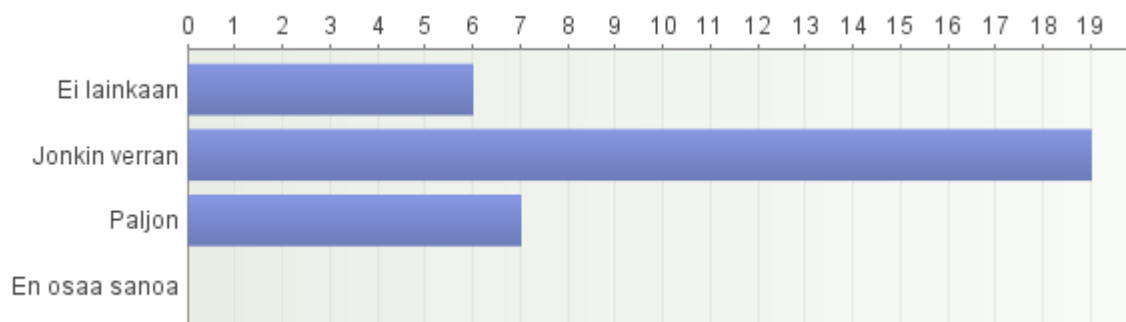
16. Lumivyörytiedon ja lumiturvallisuustaitojen kouluttaminen

Vastaajien määrä: 32

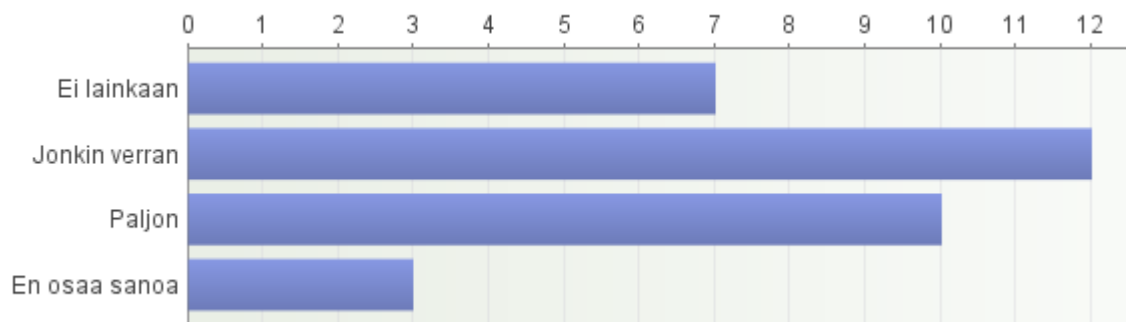
17. Tiedottaminen/ Tiedotusmateriaalin tuottaminen

Vastaajien määrä: 32

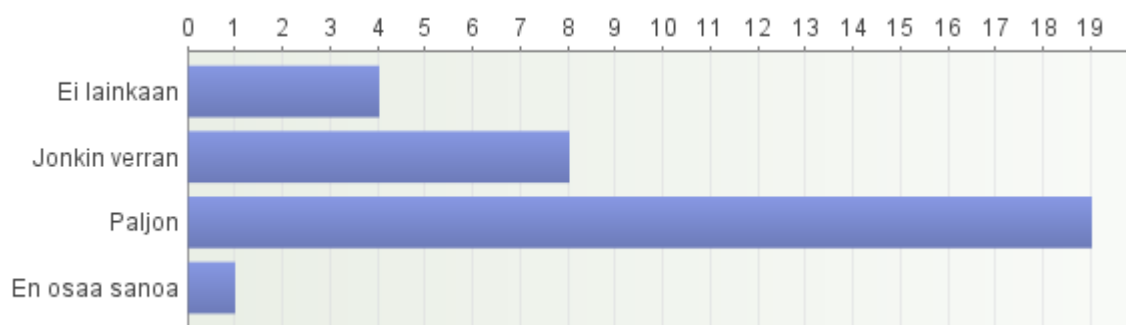
18. Lumivyöryonnettomuustilanteen organisoiminen ja pelastustilanteen kokonaishallinta

Vastaajien määrä: 32

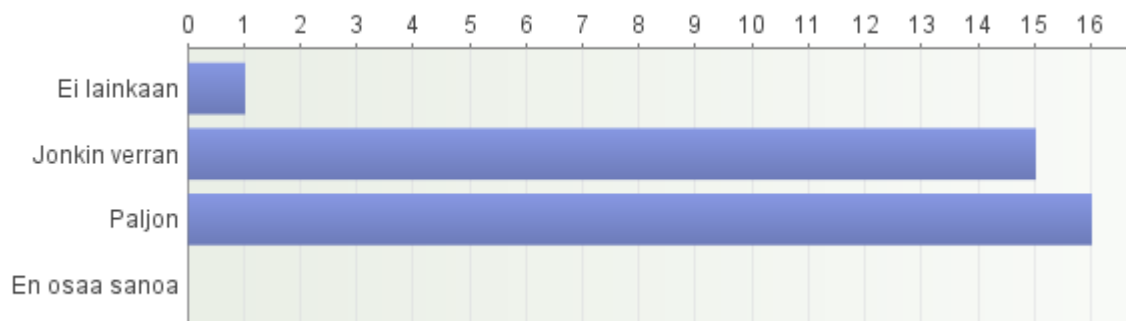
19. Vyörypelastusvälineiden käyttö lumivyöryssä hautautuneen etsinnässä (mm. lumivyörylähetin, sondi, lapio)

Vastaajien määrä: 32

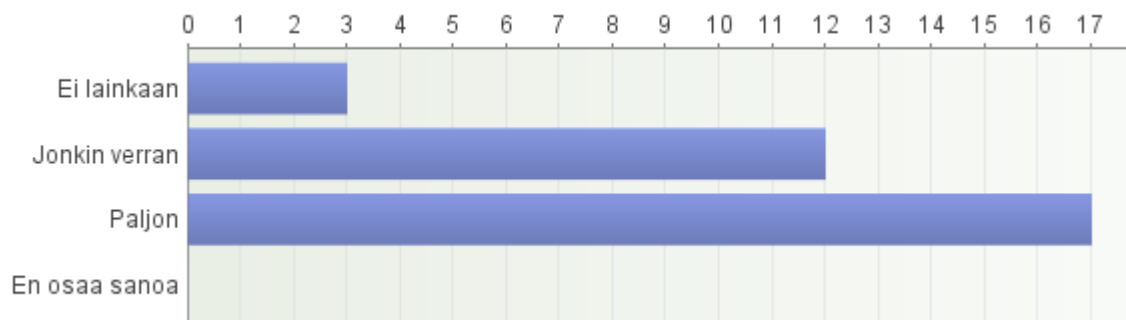
20. Koulutuksia

Vastaajien määrä: 32

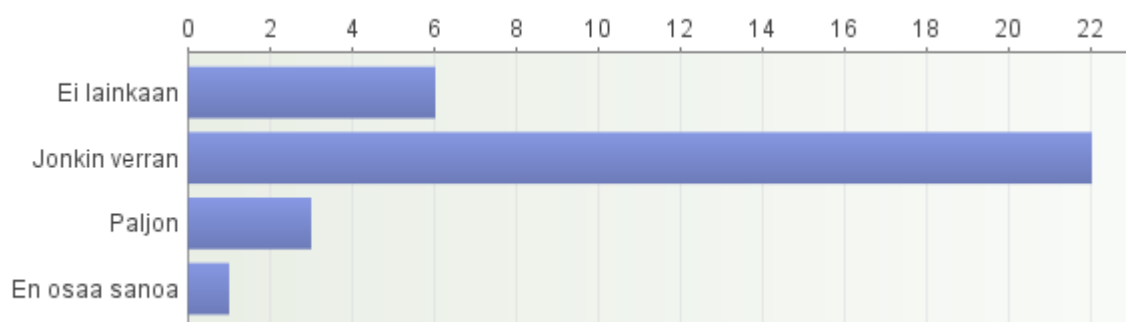
21. Koulutusmateriaalia suomeksi

Vastaajien määrä: 32

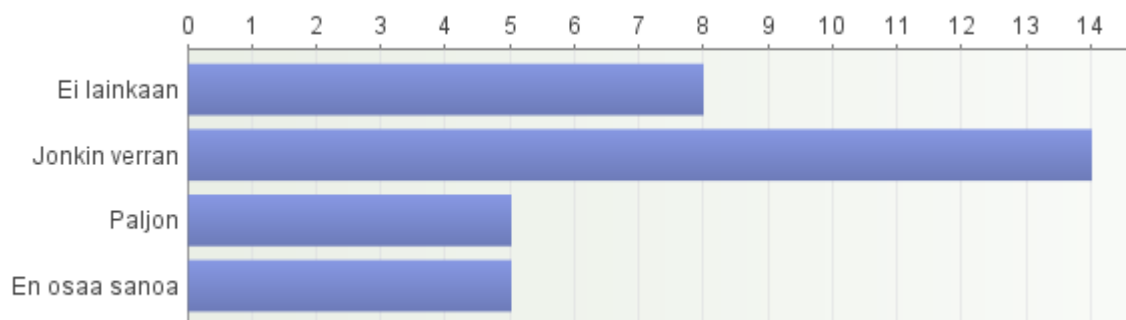
22. Seminaareja

Vastaajien määrä: 32

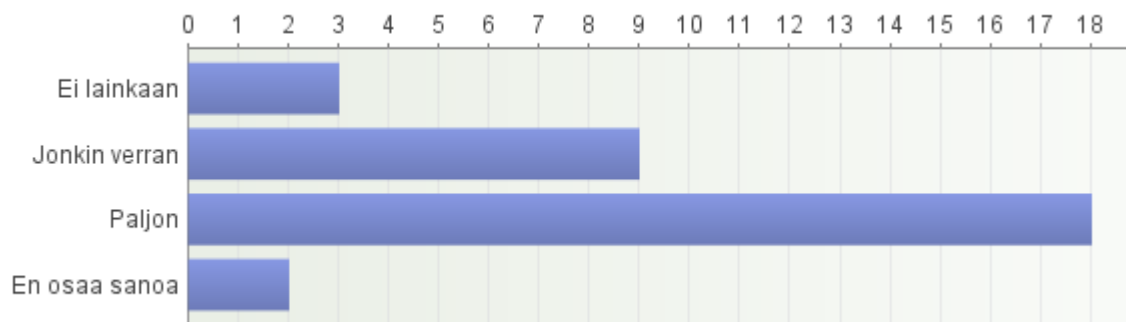
23. Yleisötapahtumia

Vastaajien määrä: 32

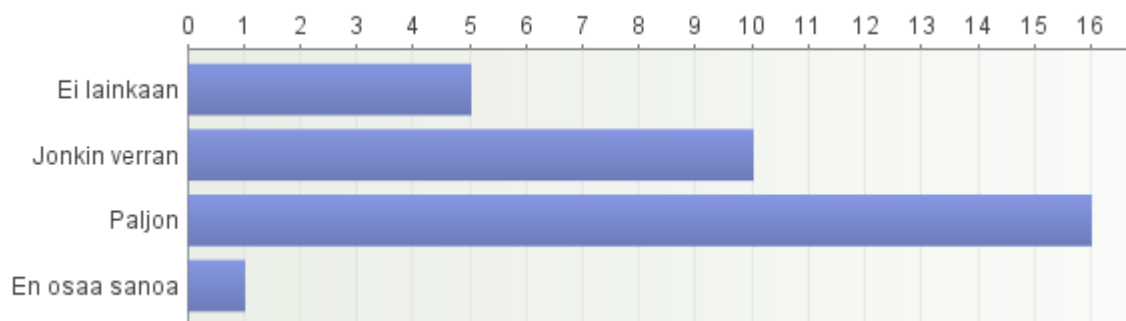
24. Päätöksentekokortti lumivyöryjen ennustamiseen

Vastaajien määrä: 32

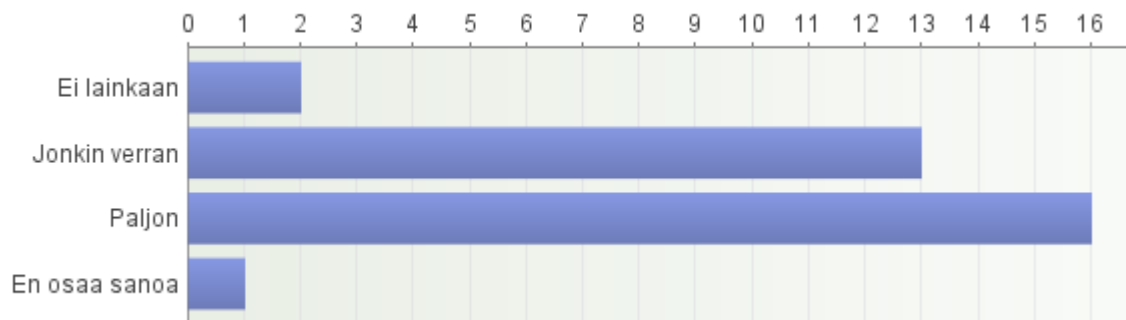
25. Nettisivusto tiedonjakoon

Vastaajien määrä: 32

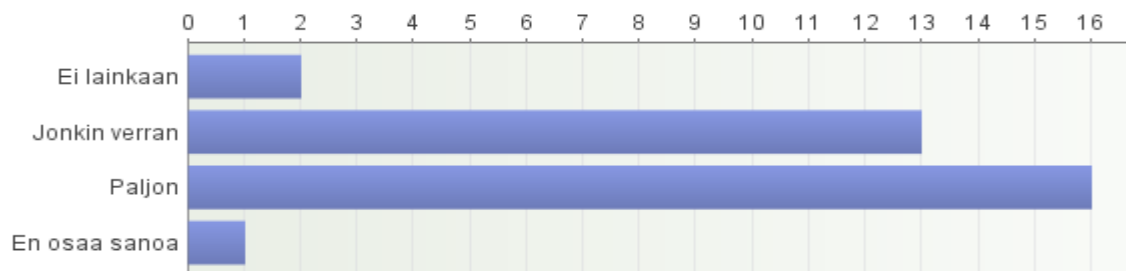
26. Osaamisen päivittämistä

Vastaajien määrä: 32

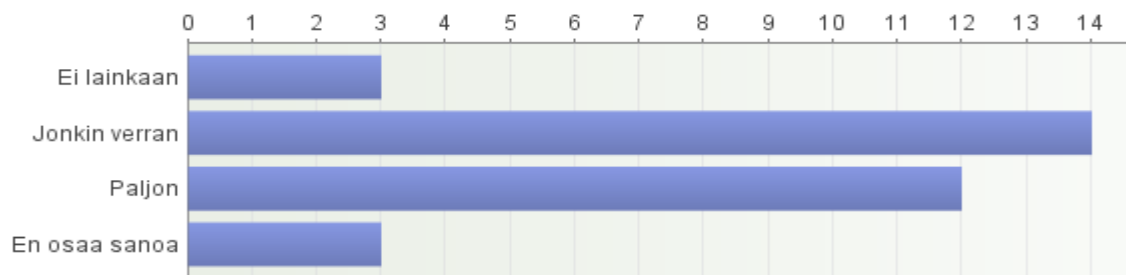
27. Verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa

Vastaajien määrä: 32

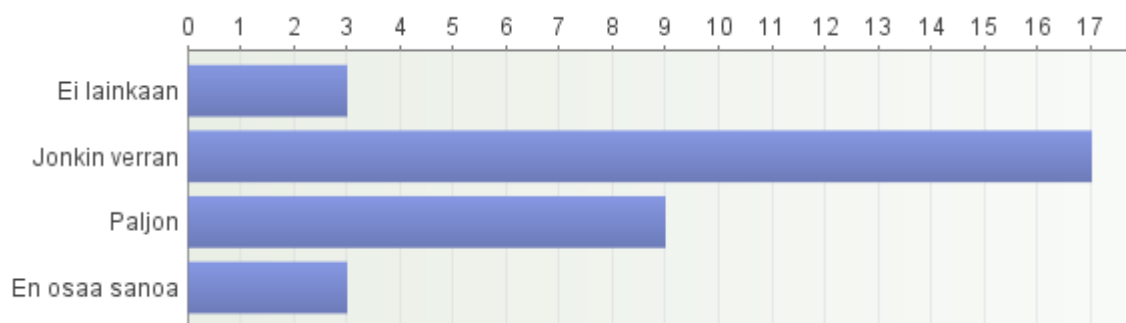
28. Kirja suomen kielellä

Vastaajien määrä: 32

29. Alueellisesti rajatumpia lumivyöryennusteita

Vastaajien määrä: 32

30. Harrastajaryhmät

Vastaajien määrä: 32

	1	2	3	Yhteensä	Keskiarvo
Nuoret laskettelijat (alaikäiset)	6	10	15	31	2,29
Lumikenkäilijät	8	14	9	31	2,03
Tunturihiitäjät / eräretkeilijät	1	16	16	33	2,45
Moottorikelkkailijat	2	13	16	31	2,45
Vapaalaskijat / rinteiden ulkopuolella laskettelevat	0	5	27	32	2,84
Yhteensä	17	58	83	158	2,41

31. Muu harrastajaryhmä, mikä?

Vastaajien määrä: 11

- leijahihtäjät
- Jääkiipeilijät ja vuorikiipeilijät
- Matkatoimistojen asiakasryhmät, eräopasopiskelijat, seurajoukkot jotka järjestävät retkiä talvella jäsenilleen
- vuorikiipeilijät
- Ulkomaille suuntautuvat kotimaiset laskettelijat ns. harrastelijoiden piiriin
- Kiipeilijät (jää- ja vuori-)
- Poromiehet/ naiset ja muut työssään lumivyöryalueilla liikkuvat. Pelastushenkilöstö ja semmoiset armeijan osastot jotka liikkuvat tuntureilla talvisin.
- alppi-, jää- ja vuorikiipeilijät, vuorivaeltajat
- Maastohihtäjät tunturikeskuksissa
- Pelastuskoiraharrastajat, etenkin Pohjois-Suomen alueella tarvitsevat mielestäni paljon lumiturvallisuusvalistusta, sillä liikkuvat säännöllisesti lumiseen aikaan myös maasto-olosuhteissa.
 - Vapaaehtoisen pelastuspalvelun toimijat Pohjois-Suomen alueella, paljon; etsinnän turvallisuus talviseen aikaan
- Alppi matkatoimistojen asiakkaat